

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	2
1.1 Հայեցակարգի նպատակը	2
1.2 Իրավական շրջանակը	3
2. ՏԵՍԼԱԿԱՆԸ, ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ	3
2.1 Տեսլականը	3
2.2 Առաքելությունը	6
2.5 Հիմնարար սկզբունքները	7
2.4 Նպատակները.....	9
3. ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ.....	10
3.1 Կառավարման կառուցվածքը	10
3.2 Միջգերատեսչական համակարգումը	11
4. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ԿԼԱՍՏԵՐՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՈԴԵԼԸ.....	12
4.1 Ակադեմիական քաղաքի կառավարումը	12
4.2 Կլաստերներ.....	12
5. ԿԼԱՍՏԵՐՆԵՐԻ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ՆԿԱՐԱԳՐԵՐ	14
5.1 Տեխնոլոգիական կլաստեր	16
5.2 Արվեստների կլաստեր.....	19
5.3 Կրթական կլաստեր	20
5.4 Սպայական կլաստեր.....	22
5.5 Դասական կլաստեր	23
5.6 Բժշկական կլաստեր.....	23
5.7 Միջկլաստերային համագործակցություն	24
6. ՏԵՂԱԴԻՐՔ, ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ, ՏԱՐԱԾՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ.....	24
6.1 Տարածքի ընտրությունը	25
6.2 Տրանսպորտ և շարժունություն.....	26
6.3 Ենթակառուցվածքներ, էներգիա, կայունություն և բնապահպանական հարցեր	28
6.4 Թվային ենթակառուցվածքներ	29
6.5 Հողի օգտագործման համակարգ և գոտիավորում.....	30
7. ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ.....	32
8. ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԷԿՈՀԱՄԱԿԱՐԳԸ.....	34
8.1 Բուիեր և գիտական կազմակերպություններ	34
8.2 Մասնավոր հատված.....	35
8.3 Միջազգային գործընկերներ	36
8.4 Պետական մարմիններ	36
9. ՏԱՂԱՆԴՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ.....	37
9.1 Տաղանդների զարգացման ծրագրի նկարագիրը	37
9.2 Իրականացման փուլերը և ֆինանսավորումը	38
9.3 Հետագա զարգացումը	40
10. ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅԻՆ ՔԱՐՏԵԶԸ.....	40
10.1 Փուլերը.....	43
11. ՌԻՍԿԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ	48
11.1 Ռիսկերի և դրանց կառավարման շրջանակը	49
13. ԵԶՐԱՓՈՒԿԻՉ ՄԱՍ	52

ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳ

«ԱԿԱՂԵՄԻԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔ» ԾՐԱԳՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1.1 Հայեցակարգի նպատակը

1. Սույն հայեցակարգը մշակվել է՝ հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից 2023 թվականին հաստատված «Ակադեմիական քաղաք» ծրագրի հայեցակարգը¹ և հիմնվելով դրան հաջորդած գործընթացների ու իրականացված աշխատանքների վրա:

Այն նպատակ ունի սահմանել և կարգավորել «Ակադեմիական քաղաք» ծրագրի (այսուհետ՝ Ծրագիր) իրականացման, կառավարման և հետագա զարգացման միասնական շրջանակը, ներկայացնել ներգրավված պետական կառավարման մարմինների դերակատարությունը և պատասխանատվությունների բաշխումը, ինչպես նաև սահմանել նախագծման, իրականացման, կառավարման և մշտադիտարկման հիմնական սկզբունքները:

2. Հայեցակարգի նպատակն է նաև սահմանել Ծրագրի իրականացման ժամանակ միազգային գործընկերությունների ձևավորման սկզբունքները և շահառու կազմակերպությունների ներգրավման ձևերը՝ բարձրագույն կրթության և գիտության համակարգի բարեփոխումների և ոլորտների նորարարական և տնտեսական ազդեցության բարձրացման հարցում միասնական շրջանակի ձևավորման, պատշաճ համակարգման, երկարաժամկետ հանձնառությունների ձևակերպման, թափանցիկության, կանխատեսելիության և հաշվետվողականության երաշխավորման և համագործակցությունների կարգավորման ու վարչարարական խոչնդոտների վերացման համար:

3. Սույն հայեցակարգը գործում է որպես Ծրագրի հիմնական ուղենշային փաստաթուղթ՝ սահմանելով իմպլեմենտացիոն և ռազմավարական որոշումների ընդունման սկզբունքները, շահակիցների փոխհարաբերությունների շրջանակը, իրականացման գործիքակազմը, ինչպես նաև համակարգման և կառավարման մեխանիզմներն ու սկզբունքները:

¹ «ՀՀ կառավարություն 2023 թվականի հոկտեմբերի 19-ի «Ակադեմիական քաղաք» ծրագրի հայեցակարգը հաստատելու մասին» N 1802-Լ որոշում:

1.2 Իրավական շրջանակը

4. Ծրագրի իրավական հիմքերը սահմանվում են ՀՀ կառավարության 2023 թվականի մարտի 16-ի «Հայաստանի Հանրապետության կրթության մինչև 2030 թվականի զարգացման պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» օրենքից բխող գործողությունների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 351-Լ որոշմամբ: Վերջինիս N 1 հավելվածի Նպատակ 2-ի 2.2.2-րդ ենթակետով սահմանվում է 2030 թվականին Ակադեմիական քաղաքի ստեղծումը՝ այն բնորոշելով որպես որակյալ բարձրագույն կրթության և հետազոտության իրականացման համար արդիական կրթական միջավայր ապահովող կամպուսային կլաստերների համախումբ:

5. Ակադեմիական քաղաքին առնչվող իրավական կարգավորումները սահմանվում են նաև «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» օրենքով, որի 42-րդ հոդվածով ամրագրված են Ակադեմիական քաղաքի ստեղծման, զարգացման և կառավարման հիմնական սկզբունքները, ինչպես նաև շահառուների և պետական կառավարման մարմինների փոխհարաբերությունների հիմնական իրավական մեխանիզմները:

6. Սույն հայեցակարգը մշակում և համակարգում է վերոնշյալ իրավական ակտերից բխող պարտավորությունների իրականացումը՝ սահմանելով Ակադեմիական քաղաքի կառավարման, զարգացման, նախագծման, ֆինանսավորման և գործընկերային համագործակցության միասնային իրավական և կազմակերպչական շրջանակը:

7. Ակադեմիական քաղաքի գործունեությունը իրականացվում է պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինների վերահսկողության ներքո՝ պահպանելով հաշվետվողականության, թափանցիկության, պետական ծրագրերին համապատասխանության և իրավական ակտերի կատարման պահանջները:

2. ՏԵՍԱԿԱՆԸ, ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

2.1 Տեսլականը

8. Ծրագրի տեսլականը խարսխված է հետևյալ սկզբունքների վրա.

1) Սկզբունք 1 – **Գիտություն**. Ակադեմիական քաղաքը դառնալու է դինամիկ միջավայր հարցադրումների, ինչպես նաև տարբեր գիտակարգերի միաձուլման համար՝ միտված Հայաստանի Հանրապետության ապագայի կերտմանը՝ փաստահենք մտածողության, ստեղծարարության և հետազոտությունների միջոցով.

2) Սկզբունք 2 – **Նորարարություն**. Ծրագիրն անցնելու է ֆիզիկական ենթակառուցվածքների սահմաններից՝ նպաստելով երկխոսությունների նոր որակի, ինչպես նաև նորարարությունների և համագործակցությունների ձևավորմանը, որոնք կստեղծեն նոր ոճի երկարաժամկետ սոցիալական և տնտեսական ազդեցություններ.

3) Սկզբունք 3 – **Ներգրավում և առաջընթաց**. Հանդիսանալով ոչ դասական քաղաքային միջավայր՝ Ակադեմիական քաղաքը դառնալու է մտավոր ներգրավվածության հարթակ և փոփոխություններ իրականացնող կատալիզատոր՝ թե՛ հասարակության, թե՛ տնտեսության համար.

4) Սկզբունք 4 – **Գիտելիքի ամբողջականություն**. Նպաստելով գիտության և կրթության ինտեգրմանը, ինչպես նաև ուղիղ ներգրավվելով հանրային կարիքների հասցեագրմանը՝ Ակադեմիական քաղաքը խթանելու է գիտելիքի ստեղծման ու խնդիրների լուծման ամբողջական ու համակողմանի մոտեցումը՝ միավորելով հետազոտություններն ու ճարտարագիտությունը.

5) Սկզբունք 5 – **Մտավոր միջավայր**. Ակադեմիական քաղաքը ստեղծելու է նոր միջավայր քննադատական մտքի, ակադեմիական գերազանցության և գիտելիքի ստեղծման համար՝ ապահովելով համապատասխան ֆիզիկական միջավայր՝ հետաքրքրասիրության, երկխոսության, նորարար համագործակցության և տարբեր գիտակարգերի և ուղղությունների համատեղմամբ ստեղծարար մտածողության զարգացման համար.

6) Սկզբունք 6 – **Ազդեցություն**. Ակադեմիական քաղաքը, կերտելով ամուր միջազգային կապեր աշխարհի լավագույն համալսարանների և մասնավոր հատվածի ընկերությունների հետ, ինչպես նաև օգտագործելով հայկական սփյուռքի ներուժը, ընդլայնելու է Հայաստանի գլոբալ համագործակցությունները և մեծացնելու է պետության միջազգային ազդեցությունը.

7) Սկզբունք 7 – **Ապագա**. Որպես Հայաստանի Հանրապետության զարգացման հիմնարար ակտիվ, Ակադեմիական քաղաքը երաշխավորում է ապագան՝ հետազոտության, ճարտարագիտական գործունեության, համագործակցային ուսուցման և հեռանկարային մշակումների ու լուծումների որոնման միջոցով: Համադրելով տեղի մտավոր և ստեղծագործական պոտենցիալը միջազգային փորձի և համաշխարհային ընդգրկման հետ՝ Ակադեմիական քաղաքը մեծացնում է Հայաստանի ներուժը՝ որպես առաջադեմ հետազոտությունների և վերափոխող քաղաքականությունների կենտրոն՝ նպաստելով պետության ճկուն և հեռանկարային զարգացմանը:

9. Ծրագիրն այսպիսով Հայաստանի Հանրապետության խոշորագույն ռազմավարական նախաձեռնություններից է՝ միտված ստեղծելու համաշխարհային մակարդակի գիտակրթական, հետազոտական, նորարարական և տեխնոլոգիական էկոհամակարգ: Ծրագրի երկարաժամկետ տեսլականն է ձևավորել ինտեգրված, ժամանակակից, միջազգային համագործակցությանը բաց և մրցունակ համալսարանական քաղաք, որը կդառնա տարածաշրջանի առաջատար կենտրոնը գիտության, տեխնոլոգիաների, ձեռնարկատիրության և մարդկային կապիտալի զարգացման ոլորտներում՝ միավորելով համալսարանները, գիտական

կազմակերպությունները, ստարտափներն ու արտադրությունը, միմյանց հետ օրգանական եղանակով համագործակցող և փոխադարձ առաջխաղացմանը միտված միջավայրում:

10. Ակադեմիական քաղաքը կոչված է ապահովելու բարձրագույն կրթության, գիտության և արդյունաբերության խոր ու նպատակային ինտեգրումը՝ խթանելով նորարարական և տնտեսության վրա ազդեցություն ունեցող տեխնոլոգիաների զարգացումը և ստեղծելով միջավայր, որտեղ ձևավորվում են ապագայի մասնագետներն ու հետազոտական խմբերը: Այն հանդես է գալիս որպես բարձրագույն կրթության և գիտության ոլորտներում համակարգային բարեփոխումների առանցքային հանգրվան՝ նոր համակարգը զինելով ժամանակակից ֆիզիկական ենթակառուցվածքներով, համագործակցությունը խթանող միջավայրով և գիտելիքի շրջանառության արդյունավետ հարթակներով: Այսպիսով, Ակադեմիական քաղաքը դառնալու է Հայաստանի ազգային առաջընթացի և զարգացման հիմնական մեխանիզմներից մեկը՝ նպաստելով երկրի միջազգային մրցունակության բարձրացմանը, անվտանգային ոլորտի տեխնոլոգիական հզորացմանը և տնտեսական գործունեության ոլորտի դիվերսիֆիկացմանը, որը կիրականացվի բարձրորակ հետազոտությունների, նորարարական մշակումների, ճարտարագիտական լուծումների, ինչպես նաև բարձրակարգ կադրերի նպատակային կրթության և վերապատրաստումների միջոցով:

11. Ծրագիրը, որպես հավելյալ առավելություն, հիմնվում է նաև Հայաստանի Հանրապետության աշխարհագրական դիրքի վրա, որը գտնվելով Եվրոպայի, Մերձավոր Արևելքի և Ասիայի միջև, որոշակի առավելություններ է ընձեռում միջազգայնացման համար՝ հանդիսանալով նաև յուրահատուկ գիտելիքների խաչմերուկ: Այս համատեքստում Ծրագիրը դիտարկում է Ակադեմիական քաղաքը որպես ցանկալի ընտրություն միջազգային ուսանողների համար, ինչպես նաև գլոբալ գիտատեխնոլոգիական մշակումների (Արհեստական բանականություն, ռոբոտիկա, կենսատեխնոլոգիաներ, ճարտարագիտություն, սոցիալական նորարարություններ և այլն) հայաստանյան կենտրոն:

12. Ակադեմիական քաղաքը վեր է բարձրանում բարձրագույն կրթության և հետազոտությունների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետությունում տասնամյակներով ձևավորված պատկերացումներից՝ ստեղծելով մի տարածություն, որը կայուն, կանաչ և հարմարավետ միջավայր լինելուց բացի՝ երաշխավորելու է նոր մշակույթը՝ կղզիացված համակարգերից անցնելով փոխկապակցված, շարժունությունը խրախուսող, ճկուն և գործընկերային միջավայրի, որը նպաստելու է գիտելիքի ազատ շրջանառությանը և միջմշակութային շփումներին, ինչը կարևոր է կրթական, գիտական և նորարարական-ստեղծարար գործունեության համար, ինչպես նաև ձևավորելու է միջավայրի և անհատի փոխազդեցության, միջանձնային հարաբերությունների կազմակերպման և համագործակցության նոր մշակույթ:

13. Ծրագրի հիմքում դրված է Հայաստանի Հանրապետության առավել արժեքավոր ռեսուրսի՝ մարդկային ներուժի զարգացումը և դրա պետականաստեղծ նշանակության խորքային ընկալումը: Այս համատեքստում Ծրագիրը նաև ֆիզիկական մասի իրականացմանը զուգահեռ զարգացնելու է տաղանդների հայտնաբերման և նրանց դրսևորմանն աջակցելու գործիքակազմ, որը կհասնի իր վերջնական լիարժեք իրացմանն Ակադեմիական քաղաքում բոլոր ենթակառուցվածքների զարգացման հետ:

2.2 Առաքելությունը

14. Ակադեմիական քաղաքի առաքելությունն է կառուցել և գործարկել այնպիսի միասնական գիտակրթական, նորարարական և տեխնոլոգիական միջավայր, որտեղ կրթությունը, հետազոտությունը, ձեռնարկատիրությունը և քաղաքային զարգացումը համադրվում են՝ ձևավորելով ազգային առաջընթացի շարժիչ ուժ, հզոր մարդակենտրոն էկոհամակարգ և միջազգային համագործակցության բաց հարթակ, ինչի համար Ծրագրի առաքելությունը ձևակերպվում է հետևյալ ուղղություններով.

1) կրթության, գիտության և նորարարության մեկտեղված համակարգի գործարկում, որի նպատակն է ապահովել կրթության, հետազոտության և փորձարարական մշակումների սերտ, համակարգված և շարունակական փոխկապակցումը՝ ձևավորելով կենսունակ էկոհամակարգ, որտեղ ուսումնառության գործընթացը, գիտական գործունեությունը և ձեռնարկատիրական նախաձեռնությունները փոխկապակցված են մեկ միասնական միջավայրում և կազմակերպվում են պատշաճ փաստաթղթավորման և մեթոդաբանական միասնականության ապահովմամբ.

2) միջդիսցիպլինար համագործակցության և գիտական գերազանցության խթանում՝ ստեղծելով միջավայր, որը զարգացնում և խրախուսում է քննադատական մտածողությունը, միջգիտակարգային հետազոտական նախագծերը և նորարարական համագործակցությունները՝ հնարավորություն ընձեռելով միջգիտակարգային երկխոսության, համատեղ նախագծերի ստեղծման, նախապատրաստման և իրականացման համար.

3) գիտելիքահենք տնտեսական զարգացման հիմքի ձևավորում՝ Ակադեմիական քաղաքում ձևավորելով այնպիսի ինովացիոն էկոհամակարգ, որն ուղղորդում է տնտեսական օգուտները նաև Երևան քաղաքի սահմաններից դուրս՝ նպաստելով տարածքային համաչափ զարգացմանը և սոցիալական կլանումը, գերակա ուղղություններում հետազոտությունների և մշակումների կլաստերների ձևավորմանը, սպինոֆների ստեղծմանը.

4) համագործակցային կառավարման և նորարարությունների կոհերենտ միջավայրի ստեղծում՝ գործարկելով համագործակցային կառավարման այնպիսի մոդելներ, որոնք միավորում են պետական մարմինները, համալսարաններն ու հետազոտական

կազմակերպությունները, մասնավոր հատվածը և քաղաքացիական հասարակությունը՝ ինովացիաների կառավարման քառապարույր մոդելի տրամաբանությամբ.

5) տաղանդների առաջխաղացում, մարդկային կապիտալի զարգացում՝ ստեղծելով այնպիսի ամբողջական միջավայր, որը նպաստում է ուսանողների, հետազոտական թիմերի կամ հետազոտողների և ստեղծարար մարդկանց տաղանդի զարգացմանը, ինքնադրսևորմանը և առաջխաղացմանը՝ կրթության, վերապատրաստումների, համապատասխան միջավայրի ընձեռնման, շարժունության և միջազգային ներգրավման միջոցով, ինչպես նաև տաղանդների հայտնաբերման ծրագրերի իրականացմամբ, որոնց միջոցով հնարավորինս արդյունավետ կիրականացվի հանրապետությունում տաղանդների հայտնաբերումն ու որևէ եղանակով ներգրավումը Ծրագրում.

6) Ակադեմիական քաղաքի կառավարման մեջ ժամանակակից եղանակների կիրառում՝ ճկուն և թվայնացված ենթակառուցվածքների գործարկմամբ (թվային երկվորյակներ), քաղաքային տվյալների բաց հարթակի ստեղծմամբ, շարժունության և կլիմայական դիմադրողականության լուծումների նախատեսմամբ, որոնք հնարավորություն են տալիս Ակադեմիական քաղաքին հանդիսանալ անվտանգ միջավայր և ապագայի լուծումների համար յուրահատուկ փորձարարական լաբորատորիա:

2.5 Հիմնարար սկզբունքները

15. Ծրագիրն իր թիրախում ունի հետևյալ հիմնարար սկզբունքները՝

1) բարձրորակ գիտություն և կրթություն՝ խրախուսելով միջգիտակարգայնությունը, ստեղծարարությունը, և հետազոտության և պրակտիկայի վրա հիմնված կրթությունը:

2) ինովացիա և փորձարարություն՝ զարգացնելով ձեռնարկատիրական հմտություններ և համագործակցությունների նոր մոդելներ, ինչպես նաև նախատեսելով մշակումների ու փորձարարության հարթակներ.

3) համագործակցություն և ներգրավում՝ ինովացիաների քառապարույր համակարգի ներդրմամբ և ներառական ու մասնակցային կառավարման ու համագործակցության հնարավորությունների ստեղծմամբ.

4) գիտելիքի լրիվություն և ինտեգրում՝ խնդիրների ամբողջական հասցեագրմամբ և գիտելիքի ազատ հոսունությամբ՝ գիտակարգերի, լաբորատորիաների, ստարտափների, մասնավոր հատվածի և հասարակության միջև.

5) մտավոր միջավայր և ակադեմիական գերազանցություն՝ զարգացնելով այնպիսի համակարգ, որտեղ խրախուսվում է քննադատական մտածողությունը, ստեղծագործականությունը, ակադեմիական առաջընթացը, հետաքրքրասիրությունը, տրամաբանական կայունությունը.

6) գլոբալ կապակցվածություն և ազդեցություն՝ ապահովելով խորը համագործակցություն համաշխարհային առաջատար բուհերի, արտադրությունների և

հետազոտական ցանցերի հետ, լավագույնս հենվելով սփյուռքի ներուժի հնարավորությունների վրա և ակտիվորեն ներգրավվելով միջազգային ուսանողների շարժունության համակարգերում:

7) ապագային միտվածություն և փոխակերպում՝ առաջնորդելով տեխնոլոգիական առաջընթացը և պետական մրցունակությունը, աջակցելով առաջադեմ քաղաքականություններին և փոխակերպող լուծումներին, սնուցելով տնտեսական դիվերսիֆիկացիան և հանրային առաջընթացը:

16. Հանդիսանալով գերազանցապես կրթական և հետազոտական միջավայր, Ակադեմիական քաղաքը բաց է լինելու բարձր տեխնոլոգիական, ինչպես նաև ստեղծագործական ոլորտի մասնավոր ընկերությունների գործունեության համար, ինչի համար առանձնացվելու են մասնավոր կազմակերպությունների ներկայությունը ապահովող ֆիզիկական տարածքներ և հնարավորություններ՝ սկսած որոշակի պայմաններով կազմակերպությանը պատկանող շենքերի կառուցումից մինչև պատրաստի տարածքներում վարձակալության հնարավորությունները:

17. Համատեղ օգտագործման տարածքներն ու սարքավորումները հնարավորություն են տալու զարգացնելու ճարտարագիտական բաղադրիչը մասնավոր հատվածում, խթանելու ճարտարագիտական ուղղվածությամբ սկսնակ ձեռնարկատիրության ձևավորումը՝ ապահովելով բարձր տեխնոլոգիական պատրաստվածության մակարդակ ունեցող արտադրանքներ ստեղծելու ամբողջական շղթա: Միևնույն ժամանակ երաշխավորվելու է հակադարձ շղթան, երբ մասնավոր կազմակերպությունների հետազոտական առաջընթացը (ըստ հնարավորության) ներառվելու է հանրային հետազոտական համակարգում:

18. Ակադեմիական քաղաքը նախագծվել է նաև որպես մտավոր ժամանցի և մշակութային հաղորդակցման կենտրոն՝ իր կառուցվածքում նախատեսելով տարատեսակ համերգասրահներ, ցուցասրահներ և արվեստանոցներ, որոնք կդառնան Ծրագրի հանրային վերափոխման գործիքներից մեկը, և կապահովեն քաղաքի գրավչությունը: Այս լուծումներն Ակադեմիական քաղաքը կդարձնեն ոչ միայն կրթական և նորարարական գործունեության կենտրոն, այլև առանձնահատուկ միջավայր, որը կարող է դառնալ ժամանցի նախընտրելի վայր ինչպես քաղաքի բնակիչների, այնպես էլ՝ այցելուների համար:

19. Հատուկ ուշադրություն է դարձվում Ակադեմիական քաղաքում առողջ ապրելակերպի և սպորտային ակտիվությունների համար անհրաժեշտ ենթակառուցվածքների ստեղծմանը: Նախատեսվում է կառուցել ժամանակակից սպորտային համալիրներ, մարզադաշտեր, ինչպես նաև վազք/քայլուղիներ, որոնք կծառայեն բնակիչների և ուսանողների ֆիզիկական ակտիվության խթանմանը: Միաժամանակ քաղաքը նախագծվում է այնպես, որ տեղաշարժը հիմնականում

իրականացվի ոտքով կամ չմոտորացված փոխադրամիջոցներով՝ ապահովելով ինչպես ներքին հանդարտ միջավայրը, այնպես էլ խրախուսելով ֆիզիկական ակտիվությունը:

20. Ծրագրի իրականացման կարևորագույն սկզբունքը հանդիսանում է Ակադեմիական քաղաքում իրականացվող հետազոտությունների և մշակումների մակարդակը: Դրան հասնելու համար սահմանվելու են առավել բարձր պահանջներ՝ համաշխարհային նշանակության, գիտական արդիականության և նորարարական ներուժի առումով: Միաժամանակ ստեղծվելու են բոլոր անհրաժեշտ պայմանները բեկումնային հետազոտությունների իրականացման համար: Ակադեմիական քաղաքը դառնալու է միջդիսցիպլինար համագործակցության առանցքային կենտրոն՝ ապահովելով հետազոտողների շարժունակությունն ու ոլորտների համագործակցությունը: Ուսանողների և հետազոտողների համար գիտակարգերի հատումներում պարբերաբար կազմակերպվող միջոցառումները և դրանց խրախուսումը կնպաստեն համագործակցության նոր ձևաչափերի ստեղծմանը՝ խթանելով միջդիսցիպլինար մտածողությունն ու նորարարական արդյունքների ստեղծումը:

2.4 Նպատակները

21. Ծրագրի իրականացումն ապահովելու է Հայաստանի Հանրապետության կրթության մինչև 2030 թվականի զարգացման պետական ծրագրով սահմանված, ինչպես նաև հանդիսանալու է մի շարք կարևորագույն թիրախների ապահովման առանցքային միջոց, որոնք են՝

1) ապահովել Հայաստանի Հանրապետության գիտակրթական համակարգի միջազգային ճանաչումը, ունենալով առնվազն 4 բուհ, որոնք կներառվեն միջազգային վարկանիշային աղյուսակների լավագույն 500-ի շարքում,

2) առնվազն կրկնապատկել օտարերկրյա ուսանողների թիվը՝ բարձրացնելով բարձրագույն կրթության համակարգի միջազգային հեղինակությունը,

3) ստեղծել միջդիսցիպլինար, միջմշակութային և միջազգային շփումների հարթակ՝ խթանելով սոցիալական և տեխնոլոգիական նորարարությունները,

4) ստեղծել ժամանակակից լաբորատորիաներ, գրադարաններ, կացարաններ, ազգային մարզադաշտ և տեխնոլոգիական կենտրոններ՝ կրթական և հետազոտական գործընթացների արդյունավետության բարձրացման համար,

5) նպաստել յուրաքանչյուրի տաղանդի բացահայտմանն ու առավելագույն զարգացմանը՝ ընդլայնելով Հայաստանի Հանրապետությունում սեփական բարեկեցությունն ապահովելու և ինքնադրսևորվելու անհատի հնարավորությունները,

6) ստեղծել մասնավոր հատվածի հետ արդյունավետ փոխգործակցության միջավայր՝ պատշաճ ձևավորված ընթացակարգերի միջոցով ապահովելով գաղափարների և լուծումների երկկողմանի փոխանակումն ու համատեղ առաջընթացը:

22. Ծրագրի իրականացումն անմիջականորեն կապակցված է բարձրագույն կրթության և գիտության ոլորտներում իրականացվող բարեփոխումներին: Ծրագրի կայացման կարևոր պայման է, որ Ակադեմիական քաղաքում տեղակայվելիք խոշորացված համալսարաններում հիմնովին վերանայվեն հետազոտությունների, մշակումների և կրթական գործընթացների կազմակերպման մեթոդաբանությունն ու կրթության բովանդակությունը: Այս վերափոխումը կիրականացվի միջազգային առաջատար գործընկեր համալսարանների հետ համատեղ աշխատանքի և աշխատակիցների նպատակային վերապատրաստումների միջոցով: Գործընթացը կընթանա ֆիզիկական ենթակառուցվածքների ստեղծմանը զուգընթաց՝ յուրաքանչյուր կլաստերի համար ձևավորված մասնագիտական տարբեր մակարդակի խորհուրդների և միջազգային առաջատար գործընկեր համալսարանների մասնակցությամբ:

3. ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

3.1 Կառավարման կառուցվածքը

23. Ծրագրի մշակման, իրականացման, համակարգման և հետագա կառավարման մարմին է հանդիսանալու Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2023 թվականի ապրիլի 21-ի N 585-Ա որոշմամբ ստեղծված «Ակադեմիական քաղաք» հիմնադրամը (այսուհետ՝ Հիմնադրամ): Հիմնադրամը համակարգում է նաև Հայաստանի Հանրապետության պետական բուհերի խոշորացման և գիտահետազոտական կազմակերպությունների հետ ինտեգրման գործընթացը, ինչպես նաև տաղանդների զարգացման ծրագիրը:

24. Հիմնադրամի աշխատանքի ընդհանուր կառավարումն իրականացվում է հոգաբարձուների խորհրդի կողմից, որի նախագահն ի պաշտոնե հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարը, իսկ կազմում ներգրավված են Ծրագրին առավել շատ առնչություն ունեցող ոլորտների նախարարները և կոմիտեների ղեկավարները:

25. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից Ծրագրի իրականացման պետական ընթացակարգերի ապահովման համար հանդես է գալիս Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը՝ ի դեմս Բարձրագույն կրթության և գիտության կոմիտեի, որը հանդիսանում է որպես Ծրագրի իրականացման համար պատվիրված աշխատանքների պատվիրատու կողմ:

26. Ծրագրի իրականացման համար Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեում առանձնացվել է «1240» ծրագրային դասիչը, որի ներքո պլանավորվում և իրականացվում են պետական բյուջետային հատկացումները:

3.2. Միջգերատեսչական համակարգումը

27. Ծրագրի իրականացման կարևորագույն գրավականներից է Ծրագրի վերաբերող պաշտոնական ընթացակարգերի հնարավորինս բարձր արդյունավետությունը: Հաշվի առնելով Ծրագրի ծավալն ու դրա ավելացման տեմպերն անհրաժեշտություն է առաջանում մշակելու որոշումների կայացման արդյունավետ համակարգ և սահմանել պետական ընթացակարգերի իրականացման համար պատասխանատվությունների հստակ շրջանակ, քանի որ հակառակ պարագայում գործընթացները բախվում են վարչարարական ձգձգումների, ինչը կարող է էապես խաթարել Ծրագրի իրականացման ընդհանուր ընթացքը:

28. Ծրագրի արդյունավետ իրականացման նպատակով մշակվելու է Ծրագրի կառավարման և իրականացման շրջանակը, որը նկարագրելու է ըստ գերատեսչությունների դերերն ու պատասխանատվությունները, ընթացակարգերի հնարավոր ռիսկերը և դրանց կառավարման լուծումները, ինչը ներառվելու է սույն հայեցակարգում որպես հավելված:

3.3 Ծրագրի ընթացքի մշտադիտարկումը և հաշվետվողականությունը

29. Ծրագրի իրականացման մշտադիտարկումն իրականացվելու է տարբեր մակարդակներում ու եղանակներով.

1) հանրային հաշվետվողականության համար գործարկվել է acarmenia.am կայքը, որի միջոցով պարբերաբար ներկայացվում է լրատվություն ըստ իրականացված աշխատանքների, ինչպես նաև կայքում տեղադրվում են Ծրագրին վերաբերելի փաստաթղթերը.

2) իրազեկման արշավների և հանրային լուսման միջոցով կազմակերպվում է Ծրագրի որոշակի շրջափուլերի ավարտին վերաբերելի գիտաժողովներ, լուսման կամ տեղեկատվական արշավներ.

3) աշխատանքային առաջընթացի և օպերացիոնալ խնդիրների քննարկման և լուծման նպատակով պարբերաբար կազմակերպվում են տարբեր գերատեսչությունների ներկայացուցիչներից կազմված աշխատանքային խմբերի քննարկումներ.

4) պարբերաբար, Ծրագրի որոշակի շրջափուլի ավարտի կամ մեկնարկի համար կազմակերպվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ քննարկումներ՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի գլխավորությամբ:

30. Այս գործընթացները հանդիսանում են ի լրումն բովանդակության մշակման և մասնագիտական աշխատանքների իրականացման համար տարբեր ոլորտների

մասնագետներից և ներկայացուցիչներից կազմված աշխատանքային խմբերի աշխատանքների:

4. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ԿԼԱՍՏԵՐՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՈԴԵԼԸ

4.1 Ակադեմիական քաղաքի կառավարումը

31. Հիմնադրամը համաձայն «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» օրենքի՝ համակարգելու է «Ակադեմիական քաղաք» ծրագրի զարգացման հայեցակարգի իրականացման, դրա ենթակառուցվածքների նախագծման, կառուցման և կառավարման աշխատանքների իրականացումը: Այս նպատակով Հիմնադրամի կառավարման համակարգը նախատեսվում է ենթարկել փոփոխության՝ Ծրագրի զարգացմանը զուգահեռ՝ ներառելով մասնակցային կառավարման և խորհրդատվական մարմիններ:

32. Ակադեմիական քաղաքում տեղակայված համալսարանների, գիտական կազմակերպությունների և մասնավոր կազմակերպությունների հետաքրքրությունների և կարիքների լավագույն հասցեագրման նպատակով Հիմնադրամում ստեղծվելու է կառավարիչների խորհուրդ, որը հանդիսանալու է ներքին հարցերի վերաբերյալ որոշումների կայացման խորհրդատվական մարմին, ինչպես նաև պատասխանատու է լինելու ռազմավարական կառավարման պատշաճ իրականացման համար:

33. Շահառուների կարիքների պահանջների վեր հանման և հասցեագրման, ինչպես նաև հաշվետվողականության պահպանման նպատակով ստեղծվելու են նաև արտադրության հետ համագործակցության գրասենյակ, ինովացիոն, ակադեմիական և ուսանողական խորհուրդներ:

34. Պատասխանատվությունների շրջանակի ընդլայնմանը զուգընթաց, Հիմնադրամի ներքին կառուցվածքը համալրվելու է համապատասխան ստորաբաժանումներով, որոնք պատասխանատու են լինելու Հիմնադրամի գործունեության տարբեր ոլորտների համար (հաղորդակցություն, ֆինանսներ, գույքի կառավարում, իրավական հարցեր, տեղեկատվական համակարգեր, մարդկային ռեսուրս և այլն):

35. Որպես այս գործընթացի ուղենիշ է հանդիսանալու Մյունխենի տեխնիկական համալսարանի (TUMInt) գործընկերների իրականացրած ծրագրի շրջանակում Ակադեմիական քաղաքի կառավարման կոնցեպտը:

4.2 Կլաստերներ

36. Սույն հայեցակարգի իմաստով կլաստերներ են հանդիսանում համալսարանական ամբողջական համալիրները, որոնք ներառում են համալսարանի

կրթական մասերը, գիտական ինստիտուտները, նախատիպավորման կամ փորձարարական արտադրության ենթակառուցվածքները, արվեստանոցները, համալսարանական ցուցասրահները կամ բեմահարթակները, բուհական ստարտափների ինկուբատորները կամ բուհական կազմակերպությունները և ցանկացած այլ ենթակառուցվածք, որը նախատեսված է համալսարանի կանոնադրությամբ կամ կառուցվածքով:

37. Սույն հայեցակարգի շրջանակներում Ակադեմիական քաղաքը բաղկացած է լինելու վեց կլաստերներից, որոնք կազմավորվելու են համապատասխան վեց խոշորացված համալսարանների և դրանց միավորված գիտահետազոտական մի շարք կազմակերպությունների հենքի վրա՝

- 1) տեխնոլոգիական կլաստեր,
- 2) արվեստների կլաստեր,
- 3) կրթական կլաստեր,
- 4) սպայական կլաստեր,
- 5) դասական կլաստեր,
- 6) բժշկական կլաստեր:

38. Յուրաքանչյուր կլաստեր ձևավորվելու է Հայաստանի Հանրապետությունում գործող համապատասխան ուղղվածության կամ դրան հարող պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների և պետական գիտական կազմակերպությունների հենքի վրա՝ համապատասխան միջազգային հեղինակավոր բուհերի ներգրավմամբ, որոնց մասնագիտական ուղեկցմամբ յուրաքանչյուր կլաստերի համար կազմվելու է ինտեգրման փուլային մոդելը և բովանդակության վերանայման և լավարկման ճանապարհային քարտեզը, ինչպես նաև կլաստերների կառավարման ներքին մոդելը:

39. Ակադեմիական քաղաքի հետ կլաստերների աշխատանքը համակարգվում է Հիմնադրամում տեղակայված կլաստերների պատասխանատուների և յուրաքանչյուր կլաստերի համակարգման խորհուրդների միջոցով, որոնք քննարկում են Ծրագրի տեսլականի հետ համուղղվածությունը, ինչպես նաև համակարգում են բարձր մակարդակի որոշումների կայացման ընթացքը, մասնավորապես, կլաստերի զարգացման երկարաժամկետ ռազմավարական նպատակների սահմանումը, ռեսուրսների կարիքների գնահատումն ու տրամադրումը Հիմնադրամին, կլաստերի զարգացմանը համընթաց կլաստերի կառավարման ճկունության երաշխավորությունը, պետական կարիքների և տնտեսական առաջնահերթությունների նկատմամբ կլաստերների զարգացման համուղղվածության քննարկումը, մյուս կլաստերների հետ սիներգիաների քննարկումն ու խրախուսումը, ֆինանսավորման և ռազմավարական համագործակցությունների երաշխավորումը:

4.3 Համագործակցային ցանցեր

40. Ակադեմիական քաղաքի աշխարհագրական և ճարտարապետական առանձնահատկությունը հնարավորություն է ընձեռնում նաև համագործակցային ցանցերի ձևավորման համար, որոնք իրենցից ներկայացնում են ոչ ֆորմալ, հորիզոնական կառուցվածքներ, որոնք միտված են որոշակի կոնկրետ նպատակի լուծմանը կամ հետազոտմանը:

41. Համագործակցային ցանցերը կարող են ներառել ոչ միայն կրթական բաղադրիչներն ու հետազոտական ինստիտուտները կամ լաբորատորիաները տվյալ կլաստերի շրջանակում, այլև համախմբեն տարբեր կլաստերների տարբեր միավորների, ինչպես նաև մասնավոր հատվածի կազմակերպությունների, որոնք օգտվելով աշխարհագրական մոտությունից կկարողանան կազմակերպել արդյունավետ համագործակցություն որոշակի խնդիրների լուծման համար: Ընդ որում նման համագործակցությունները խթանելու համար կլաստերներում կամ Ակադեմիական քաղաքի համատեղ օգտագործման տարածքներում առկա են լինելու ինկուբացիոն հատուկ տարածքներ, կամ համատեղ օգտագործման կենտրոններ: Սրա հիմքում ընկած է գիտելիքի արտահոսքի մեխանիզմների հետազոտությունները, որոնք առավել արդյունավետ միջգիտակարգային համագործակցությունների համար առաջարկում են 15 րոպե քայլելու, 10 րոպե ճանապարհորդելու հեռավորության շրջանակում տեղակայում և ավելի քիչ քան 80 կմ շրջանագծով ինովացիոն ավազանի առկայություն (Ակադեմիական քաղաք և Ինժեներական քաղաք): Սրա վերաբերյալ ավելի մանրամասն աշխատանքներն իրականացված են ռազմավարական քաղաքային պլանավորման հայեցակարգում:

5. ԿԼԱՍՏԵՐՆԵՐԻ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ՆԿԱՐԱԳՐԵՐ

42. Կլաստերների ձևավորման հիմքերն ու սկզբունքները դրված են «Հայաստանի Հանրապետության կրթության մինչև 2030 թվականի զարգացման պետական ծրագիրը» հաստատելու մասին» օրենքում, իսկ իրավական կարգավորումները տրված են «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» օրենքում, որոնց համաձայն բարձրագույն կրթության և գիտության ոլորտներում իրականացվող կառուցվածքային և բովանդակային բարեփոխումների խոշորածավալ աշխատանքներում:

43. Նախորդող ժամանակահատվածում յուրաքանչյուր կլաստերի շուրջ ձևավորվել են շահառու բուհերի և գիտական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներից կազմված աշխատանքային խմբեր, որոնց հետ իրականացվել են որոշակի նախապատրաստական աշխատանքներ՝ կախված կլաստերների ձևավորման շուրջ միջազգային գործընկերոջ առկայությունից և ներգրավվածության մակարդակից:

44. Կլաստերների առաջարկվող կառուցվածքը հետևյալն է՝

1) տեխնոլոգիական կլաստեր. համալսարաններ՝ Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան, Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարան, Ճարտարապետության և շինարարության Հայաստանի Ազգային համալսարան: Գիտական կազմակերպություններ՝ ՀՀ ԳԱԱ Ա. Նալբանդյանի անվան քիմիական ֆիզիկայի ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Մանվելյանի անվան ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ օրգանական և դեղագործական քիմիայի գիտատեխնոլոգիական կենտրոն, ՀՀ ԳԱԱ երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ էկոլոգանոսֆերային հետազոտությունների կենտրոն, ՀՀ ԳԱԱ «Հայկենսատեխնոլոգիա» գիտաարտադրական կենտրոն, ՀՀ ԳԱԱ մեխանիկայի ինստիտուտ, «ՔԵՆԴԼ» սինքրոտրոնային հետազոտությունների ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ ֆիզիկական հետազոտությունների ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ ֆիզիկայի կիրառական պրոբլեմների ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ ինֆորմատիկայի և ավտոմատացման պրոբլեմների ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ Գ. Ս. Դավթյանի անվան հիդրոպոնիկայի պրոբլեմների ինստիտուտ, ՀՀ ԷՆ երկրագործության գիտական կենտրոն, ՀՀ ԷՆ բանջարաբոստանային և տեխնիկական մշակաբույսերի գիտական կենտրոն, ՀՀ ԷՆ սննդամթերքի անվտանգության ոլորտի ռիսկերի գնահատման և վերլուծության գիտական կենտրոն.

2) արվեստների կլաստեր. բուհեր՝ Երևանի թատրոնի և կինոյի պետական ինստիտուտ, Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա, Հայաստանի գեղարվեստի պետական ակադեմիա: Գիտական կազմակերպություններ՝ ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտ, ՀՀ ԿԳՄՍՆ պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն.

3) կրթական կլաստեր. բուհեր՝ Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարան, Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտ, Վ. Բոյուսովի անվան պետական համալսարան.

4) սպայական կլաստեր. բուհեր՝ ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիա, ՀՀ ՊՆ Մարշալ Արմենակ Խանփեդյանցի անվան ռազմական ավիացիոն համալսարան, ՆԳՆ կրթահամալիր, ՀՀ ՊՆ պաշտպանական ազգային հետազոտական համալսարան, ՀՀ ԳԱԱ փորձաքննությունների ազգային բյուրո:

5) դասական կլաստեր. համալսարաններ՝ Երևանի պետական համալսարան, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան, ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիա: Գիտական կազմակերպություններ՝ Ա. Ի. Ալիխանյանի անվան ազգային գիտական լաբորատորիա, ՀՀ ԳԱԱ մաթեմատիկայի ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ Ա. Թախտաջյանի անվան բուսաբանության ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ մոլեկուլային կենսաբանության ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոն, ՀՀ ԳԱԱ Հ. Բունիաթյանի անվան կենսաքիմիայի ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ

փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի և իրավունքի ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ արևելագիտության ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ Հ. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ:

6) բժշկական կլաստեր. համալսարան՝ Երևանի Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարան, գիտական կազմակերպություն՝ ՀՀ ԳԱԱ Լ. Ա. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտ:

5.1 Տեխնոլոգիական կլաստեր

45. Տեխնոլոգիական կլաստերը Ակադեմիական քաղաքի շրջանակում ստեղծվող համակարգ է, որն իր մեջ տրամաբանական և օրգանական կերպով մեկտեղելու է տեխնոլոգիական բնագավառների կրթական, գիտական և հետազոտական միավորներ, ոլորտային տեղական և միջազգային առաջատար ընկերությունների ներկայացուցչություններ, ինչպես նաև նորարարության և ձեռներեցության խթանմանն ուղղված ինկուբատորներ և աքսելերատորներ՝ ձևավորելով ներդաշնակ կերպով զարգացող էկոհամակարգ:

46. Տեխնոլոգիական կլաստերը կոչված է ուսանողների համար ժամանակակից տեխնոլոգիական բնագավառների միջազգային մրցունակ կրթություն ստանալու և կիրառական ուղղվածության առաջատար գիտական հետազոտություններ, փորձակոնստրուկտորական աշխատանքներ իրականացնելու հնարավորություն ստեղծել: Այն նպատակ ունի նոր էջ բացել Հայաստանի կրթության և գիտության ոլորտներում՝ պահպանելով Հայաստանի ոլորտային ժառանգությունն ու լավագույն ավանդույթները, ինչպես նաև ստեղծելով նոր հնարավորություններ՝ հետազոտության և ճարտարագիտության միջև անկախության շրջանից սկսած բաժանումը վերացնելու և համատեղ աշխատանքների իրականացման համար:

47. Տեխնոլոգիական կլաստերի շրջանակում ստեղծված կրթական միավորները հնարավորություն են տալու աշակերտներին և ուսանողներին միջազգային առաջատար այլ կրթական հաստատություններին չզիջող լաբորատորիաներում և տեխնոլոգիապես հագեցած լսարաններում, գրադարաններում հիմնարար և կիրառական կրթություն ստանալ, ներգավվել ժամանակակից առաջատար հետազոտություններում, փորձով փոխանակվել արտերկրյա առաջատար մասնագետների և գիտնականների հետ, շարունակել իրենց գիտական ուղին կամ ձևավորել իրենց առաջին ձեռնարկությունները և դրանք զարգացնել, կամ դառնալ մրցունակ մասնագետ Հայաստանում գործող տեղական և միջազգային հեղինակավոր տեխնոլոգիական ընկերություններում:

48. Տեխնոլոգիական կլաստերի շրջանակում կգործի ավագ դպրոց(ներ), որոնք կշեշտադրեն հիմնարար բնագիտական, տեխնոլոգիական, ճարտարագիտական և

մաթեմատիկական (ԲՏՃՄ) ուղղությունները և աշակերտներին կպատրաստեն սպասվելիք ավելի առաջադեմ և կիրառական բնույթ ունեցող բուհական ծրագրին:

49. Կլաստերի կառուցվածքում գործելու է նաև քոլեջ, որը ոլորտի մասնագիտական կադրերի պատրաստման համար ունի կարևոր նշանակություն՝ հաշվի առնելով տեխնոլոգիաների զարգացման տեմպերն ու ինժեներական ներուժի անհամապատասխանությունը տեխնոլոգիապես ավելի բարդացող համակարգերի մասնագիտական ուղեկցման համար:

50. Տեխնոլոգիական կլաստերի անկյունաքարային միավորը տեխնոլոգիական համալսարանն է, որը ստեղծվելու է միավորելով և ամբողջականացնելով Հայաստանում գործող տեխնոլոգիական ուղղվածության կրթական ծրագրեր իրականացնող պետական բուհերը, ինչպես նաև ոլորտային գիտական և հետազոտական կենտրոններն ու ինստիտուտները՝ հաշվի առնելով դրանց գործունեության առանձնահատկությունները:

51. Տեխնոլոգիական համալսարանը չի ստեղծվելու ներկայումս գործող բուհերի և գիտական ինստիտուտների, կենտրոնների տարալուծմամբ: Նորաստեղծ համալսարանի կազմում այդ կառույցները վերափոխվելու են ավելի կենսունակ և մրցունակ միավորների էապես կամ ամբողջովին թարմացնելով կրթական ծրագրերը, բարելավելով կառուցվածքը և արդիականացնելով մոտեցումները: Միևնույն ժամանակ էականորեն բարձրացվելու են կլաստերի կառուցվածքում գտնվող գիտական կազմակերպությունների կարողությունները՝ թույլ տալով հետազոտություններից բացի իրականացնել նաև փորձարարական մշակումներ՝ հասնելով տեխնոլոգիաների պատրաստության բարձր մակարդակների:

52. Տեխնոլոգիական կլաստերում առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվելու ներկայումս գրեթե բացակայող ճարտարագիտական (ինժինեռական) կրթությանը՝ դրա համար նախատեսելով համապատասխան խոշոր ենթակառուցվածքներ և կարողություններ: Որպես սրա շարունակություն՝ կլաստերը զինված է լինելու նաև նախատիպավորման և փորձարարական արտադրության ենթակառուցվածքներով, ինչպես նաև սերտորեն համագործակցելու է ոլորտում գործունեություն ծավալող մասնավոր կազմակերպությունների հետ:

53. Տեխնոլոգիական կլաստերի կառուցվածքի ձևավորման, կառավարման մեխանիզմների մշակման աշխատանքներում ներգրավված է Մյունխենի տեխնիկական համալսարանի (TUMInt) կազմակերպությունը, որի մասնագիտական աջակցությամբ իրականացվել են կարիքների գնահատման և տեխնոլոգիական կլաստերի հայեցակարգի մշակման աշխատանքները: Սրա շրջանակներում մշակվել է նաև կառավարման հայեցակարգը և ինովացիաների ու ուսանողական նախաձեռնությունների աջակցության ընթացքի ապահովման տեսլականը:

54. Տեխնոլոգիական համալսարանը կենտրոնացնելով ոլորտային պետական բոլոր բուհերն ու գիտական, հետազոտական կազմակերպություններն ունենալու է նաև

գիտական, հետազոտական և կրթական մասնաճյուղեր, ներկայացուցչություններ Հայաստանի տարբեր շրջաններում՝ հաշվի առնելով տարատեսակ կիրառական հետազոտությունների, փորձերի և ուսումնասիրությունների օբյեկտիվ առանձնահատկությունները:

55. Տեխնոլոգիական կլաստերի տարածքում կարող են գործել նաև մասնավոր բուհեր, գիտական և հետազոտական կազմակերպություններ, դրանց մասնաճյուղեր, որոք կնպաստեն ակադեմիական և գիտական բազմազանությանը:

56. Տեխնոլոգիական կլաստերում հատկացվելու են համապատասխան տարածքներ նաև մասնավոր և միջազգային տեխնոլոգիական կամ հետազոտական կազմակերպությունների համար, ինչի արդյունքում կապահովվի ուսանողների, ճարտարագետների և հետազոտողների ներգրավվածությունը մասնավոր հատվածի խնդիրների լուծման մեջ, կրթության կազմակերպումն աշխատանքի վրա հիմնված եղանակով կամ նաև մասնավոր հատվածի աշխատակիցների ներգրավումը հետազոտական համատեղ նախագծերում և վերաորակավորման ծրագրերում:

57. Տեխնոլոգիական համալսարանի շրջանակում հատուկ ուշադրություն է հատկացվելու ձեռներեցության և նորարարության խթանմանը: Գործարկվող ինկուբատորները, աքսելերատորները, վենչուրային ներդրումների հասանելիության ապահովումը ձեռներեցության ուղին ընտրած ուսանողների և գիտնականների համար նպաստավոր պայմաններ կստեղծեն բիզնես գաղափարներ ձևակերպելու, դրանք զարգացնելու և մասշտաբայնեցնելու համար:

58. Կլաստերում գործելու են նաև փորձարարական արտադրության ենթակառուցվածքներ, որոնցում հնարավոր կլինի իրականացնել պատրաստության բարձր մակարդակ ունեցող ֆիզիկական մշակումների արտադրական պիլոտային համակարգի ներդրումը:

59. Տեխնոլոգիական կլաստերի շրջանակում նպատակադրվում է տեղայնացնել նաև ուսանողների և գիտնականների կեցության, համագործակցության (networking) միջազգային լավագույն փորձը, հաշվի առնելով և՛ հարմարավետության և մոտիվացնող միջավայրի, և՛ առողջ ապրելակերպի, և՛ անվտանգության նկատառումները:

60. Տեխնոլոգիական կլաստերի ստեղծման ներդրումներն ակնկալվում է, որ հետ կգնեն իրենց երկարաժամկետ հատվածում՝ նպաստելով Հայաստանի տնտեսության զարգացմանն առավել մեծ ավելացված արժեքի ստեղծմանը տրված ռեսուրսների ավելի արդյունավետ օգտագործմամբ:

61. Տեխնոլոգիական կլաստերի կայացումը շարունակական և տևական գործընթաց է: Ակնկալվում է, որ կլաստերն իր պահպանման և հետագա զարգացման ծախսերի զգալի մասը ձևավորելու է՝

1) արդյունաբերության հետ ավելի սերտ համագործակցությունից, համատեղ հետազոտական և մշակման աշխատանքների իրականացումից, մասնագիտական ծառայություններ մատուցումից.

2) մտավոր սեփականության առևտրայնացումից.

3) կրթական ծառայությունների մատուցումից.

4) միջազգային դրամաշնորհների ներգրավումից.

5) սեփական մշակումների հիման վրա ձևավորված կազմակերպություններում մասնաբաժիններից:

5.2 Արվեստների կլաստեր

62. Արվեստների կլաստերը կազմվելու է ներկայումս Հայաստանում գործող արվեստի բուհերի հիմքի վրա, ընդ որում, դրան կարող են միանալ նաև այլ բուհերում իրականացվող արվեստների ուղղվածության կրթական ծրագրերը: Կլաստերի ձևավորման համար միջազգային մասնագիտական խորհրդատվություն ստանալու համար վերջնականացման փուլում է գտնվում Լոնդոնի Արվեստների համալսարանի (UAL) և Շոտլանդիայի Թագավորական կոնսերվատորիայի (RCS) հետ պայմանագրերի վերջնականացման աշխատանքները:

63. Արվեստների կլաստերի հիմնական երեք ռազմավարական նպատակներն են՝

1) բարձրացնել արվեստների ոլորտում բարձրագույն կրթական ծառայությունների մատուցման որակը՝ նպաստելով բազմակողմանի զարգացած և ժամանակակից շուկայում մրցունակ մասնագետների պատրաստմանը՝ միաժամանակ բարելավելով դիրքերը միջազգային վարկանիշավորման համակարգերում.

2) բարեփոխել բարձրագույն կրթության ձևաչափը՝ աջակցելու Հայաստանի ստեղծագործական էկոհամակարգին շարունակական մասնագիտական զարգացման և ակադեմիական համայնքում կիրառական հետազոտությունների կարողությունների և ծավալների բարձրացման միջոցով.

3) ապահովել, որ մշակույթի և արվեստի շրջանավարտները լավ պատրաստված լինեն ստեղծագործական ոլորտներում (և դրանից դուրս) աշխատելու համար՝ բարձրացնելով ստեղծագործ ոլորտի մասնագիտությունների կարգավիճակը և նպաստելով տեղական և տարածաշրջանային ստեղծարար արդյունաբերության կայացմանը.

4) նպաստել միջմասնագիտական և միջօլորտային փոխանակությանը, այդ թվում՝ նաև տեխնոլոգիական ոլորտների հետ, ինչը հիմք կդնի նոր տեսակի ստեղծագործական ուղղությունների կամ արտադրանքի ձևավորմանը:

64. Արվեստների կլաստերը միավորելու է նաև՝

1) Մշակույթի, ժառանգության և արվեստների կենտրոնը՝ կազմավորված ոլորտի գիտահետազոտական կենտրոնների և ինստիտուտների հիմքի վրա.

2) Արվեստների ավագ դպրոցը, որտեղ աշակերտներին կմատուցվի արվեստների խորացված ուղղվածությամբ կրթական ծրագիր, ինչպես նաև աշակերտներին հասանելի կլինեն կլաստերի բոլոր ենթակառուցվածքները.

3) Ժամանակակից տրանսֆորմեր համերգասրահը, որը ծառայելու է թե՛ իբրև ուսումնական միջավայր, թե՛ իբրև թատերական ներկայացումների, կինոդիտումների, համերգների կազմակերպման արդիական հագեցված տարածք.

4) Հայաստանի ազգային թանգարան-պահոցը, որը հանդիսանալու է ինչպես ժամանակակից ցուցասրահ, որի գիտական ողջ ապահովումն իրականացնում է Մշակույթի, ժառանգության և արվեստների կենտրոնը, այնպես էլ՝ Հնագիտական գտածոների և նյութերի արխիվ-պահոց.

5) աշխատանոցներ/արվեստանոցներ, որոնք արվեստի բնագավառի երիտասարդ մասնագետների համար կհանդիսանան անհատական կարիերայի կամ փորձարարական գաղափարների մեկնարկի հարթակներ, որոնք կտրամադրվեն որոշակի ժամանակահատվածով և արտոնյալ պայմաններով՝ մինչև գաղափարի կայանալը:

65. Արվեստների համալսարանի կազմում նախատեսվում է նաև միջին մասնագիտական կրթության ծրագրերի ներառում՝ ուղղված կինոյի և այլ ոլորտներում անհրաժեշտ կարգերի պատրաստմանը:

66. Գլխավոր հատակագծի հայեցակարգի համաձայն՝ արվեստների կլաստերը կտեղակայվի տեխնոլոգիական և կրթական կլաստերների հարևանությամբ, ինչը հնարավորություն կտա խթանել նորարարությունը և միջառարկայականությունը:

5.3 Կրթական կլաստեր

67. Կրթական համալսարանը կազմավորվելու է ներկայումս գործող համապատասխան ուղղվածության բուհերի և կրթական ծրագրերի հիման վրա: Ընդ որում, նախատեսվում է, որ կրթական համալսարանում էապես վերափոխվելու են ծրագրերը՝ կրթության ոլորտի արդիական տարբեր մասնագիտություններով ուսուցումն ապահովելու համար, ինչպես օրինակ՝ կրթական տեխնոլոգիաները, գնահատումը և հետազոտությունները:

68. Կրթական կլաստերի մեջ մտնելու է նաև կրթական հետազոտությունների կենտրոնը, որը նորովի կազմավորվող հետազոտական կառույց է՝ ոլորտում անհրաժեշտ գիտական հետազոտությունների իրականացման, ինչպես նաև միջազգային մակարդակի փորձագիտական ներուժի ձևավորման համար:

69. Կրթական կլաստերի հիմնական ռազմավարական նպատակները հետևյալն են՝

1) բարձրացնել ուսուցիչների կրթության մակարդակը և սպասարկել որակյալ ուսուցիչների պետական պահանջարկը՝ նպաստելով դպրոցական կրթության մակարդակի բարձրացմանն ու դպրոցական կրթական ծառայությունների որակի անընդհատ աճին.

2) ծառայել ուսուցիչների շարունակական մասնագիտական զարգացմանը, ինչպես նաև հանդես գալ որպես կրթական նոր տեխնոլոգիաների մշակման, հետազոտման և ադապտացման կենտրոն.

3) պատրաստել կրթության ոլորտի կառավարիչներ, գնահատման, կրթական ծրագրերի և բովանդակության մշակող մասնագետներ և այլ կրթության ոլորտում պահանջարկ ունեցող մասնագետներ.

4) կազմակերպել վերապատրաստման դասընթացներ կամ մոդուլներ բուհական դասախոսական կազմի համար՝ նպաստելով դասավանդման որակի բարձրացմանն ու նոր մեթոդների ներգրավմանը բարձրագույն կրթության մեջ, ներառյալ գնահատումն ու բովանդակության կազմումը.

5) իրականացնել կրթության ոլորտին առնչվող գիտական հետազոտություններ և փորձարարական մշակումներ, այդ թվում՝ փորձարկելով նոր լուծումները հատուկ անվտանգ և էթիկայի բարձր պահանջներին համապատասխանող միջավայրում:

70. Որպես փոխկապակցված նախաձեռնություններ կհանդիսանան նաև.

1) կրթական ծրագրերի համընդհանուր շրջանակի և ծրագրերի պորտֆելի մշակումը, որը հիմնված է գործող հաստատությունների առկա ուսուցման պորտֆոլիոների վրա, դրանք համախմբելով դասավանդվող ծրագրերի մեկ նոր և վերանայված պորտֆելի մեջ, որն ապահովում է համահունչություն և սիներգիաներ, բացառում է կրկնօրինակումները, ինչպես նաև համապատասխանում է միջազգային չափանիշներին, շուկայավարման կարիքներին և ուսուցման սկզբունքներին, արդյունավետ կառավարման մեխանիզմներին և կազմակերպչական կառուցվածքների մշակմանը.

2) կրթական կլաստերի շրջանակում տրամաբանված, համալսարանի հենքի վրա բակալավրիատի ուսուցիչների կրթության ենթակառուցվածքի ստեղծումը, որը միավորում է ներկայիս տարբեր դրույթներն ու մոտեցումները, որոնք համապատասխանելով ազգային և տեղական կարիքներին, միաժամանակ համահունչ են որակի միջազգային չափանիշներին, և հիմնված են հետազոտության և պրակտիկայի վրա.

3) կրթության հետազոտական հստակ ռազմավարության մշակումը, որը խթանում է որակը և առաջնահերթություն է տալիս հետազոտությունների իրականացմանը: Կրթության հետազոտությունների կենտրոնի ստեղծումը, որն լայն ուշադրություն կդարձնի կրթության ուսումնասիրությանը որպես ակադեմիական առարկայի (պրակտիկայի կարևորությունից դուրս), ենթակառուցվածքում ունենալով «ուսուցման և ուսուցիչների կրթության վերաբերյալ հետազոտություններ»-ի թեմատիկ կենտրոնը՝ ապահովելու

ուսուցչների պրակտիկայի վրա հիմնված հետազոտությունների կարողությունների զարգացումը.

4) քաղաքականության և ինստիտուցիոնալ գործիքների մշակումը, որոնք կբարձրացնեն բարձրագույն կրթության, ուսուցիչների կրթության և կրթության հետազոտությունների ընդհանուր որակն ու ազդեցությունը Հայաստանում.

5) «Ակադեմիական կարիերայի և առաջխաղացման շրջանակ»-ի ստեղծումը, որպես հմուտ և իրավասու աշխատուժի պատրաստման պատվիրված և համապարփակ կարողությունների զարգացման և աջակցության հարթակ:

5.4 Սպայական կլաստեր

71. Սպայական կլաստերի կառուցվածքը և պահանջվող հզորությունները հստակեցվել են միջգերատեսչական մասնագիտական քննարկումների արդյունքում:

72. Սպայական համալսարանը նախատեսված է միասնական տրամաբանությամբ և ծառայության վերաբերյալ որոշակի միասնական գաղափարախոսության և սկզբունքների շուրջ կրթական գործընթացի կազմակերպման համար: Այն կունենա երկու բաղադրիչ (Ֆակուլտետ, դպրոց կամ այլ կազմակերպական ձև)՝ արտաքին անվտանգային և ներքին անվտանգային:

73. Սպայական համալսարանում գործընկեր համալսարանների հետ համագործակցությամբ ներդրվելու են նոր և թարմացված կրթական ծրագրեր, որոնց արդյունքում ուսանողներին տրամադրվելու է ժամանակակից, հանրապետության կարիքներից բխող և տեսլականին համապատասխան կրթություն:

74. Արտաքին անվտանգային բաղադրիչը կազմավորվելու է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության ենթակայությամբ գործող և բարձրագույն կրթություն իրականացնող համալսարանների լավագույն և կայացած համակարգերի վրա. գործունեությունը միտված է լինելու ռազմական ոլորտի, արտաքին անվտանգությունն ապահովող սպայական և այլ կազմի ուսուցմանը և հետազոտությունների իրականացմանը:

75. Ներքին անվտանգային բաղադրիչը կազմված է լինելու ներքին անվտանգային համակարգերի համար կրթական ծրագրեր իրականացնող հաստատությունների հիմքից, ինչպես ոստիկանության և ճգնաժամային կառավարման ոլորտներն են, և զբաղվելու է ներքին անվտանգային խնդիրները սպասարկող սպայական կազմի և մասնագետների պատրաստմամբ (ոստիկաններ, փրկարարներ, փորձագետներ և այլն):

76. Սպայական կլաստերում գործելու են նաև Սպայական ավագ դպրոցը և քոլեջը:

77. Այսպիսով կլաստերը ապահովվելու է սպայական կազմի և ուժային կառույցներում ծառայության բոլոր մակարդակներին համապատասխան կրթական ծառայություններ և վերապատրաստումներ:

78. Կլաստերը հագեցված է լինելու ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ուսումնասիրության բոլոր ենթակառուցվածքներով, վարժասարքերով և փորձադաշտերով:

79. Նույն կլաստերը կարող է միավորել նաև՝ կրիմինալիստիկայի և դատափորձագիտության հետազոտական կենտրոնը:

5.5 Դասական կլաստեր

80. Դասական կլաստերը լինելու է Ակադեմիական քաղաքի գիտական և կրթական հիմքը՝ միավորելով ավանդական ակադեմիական առարկաներն ու հիմնարար գիտությունները: Այն կդառնա հարթակ, որտեղ կկենտրոնանան լավագույն համալսարանական և հետազոտական ռեսուրսները՝ նպաստելով գիտության, կրթության և հետազոտության փոխկապակցված զարգացմանը: Կլաստերը նպատակ ունի շարունակել և զարգացնել Հայաստանում գործող բուհերի լավագույն գիտական ու կրթական ավանդույթները՝ միաժամանակ ներդնելով նորարարական մեթոդաբանություններ, ժամանակակից ուսուցման գործիքներ և միջազգային չափանիշներին համահունչ կրթական միջավայր: Այսպիսով, այն կնպաստի մրցունակ մասնագետների պատրաստմանը, ակադեմիական համագործակցությունների ընդլայնմանը և գիտելիքահենք տնտեսության ձևավորմանը:

81. Կլաստերի հիմնական ուղղություններն են՝

1) հումանիտար և սոցիալական գիտություններ՝ գրականություն, պատմություն, փիլիսոփայություն, սոցիոլոգիա, հոգեբանություն, քաղաքագիտություն, իրավագիտություն:

2) բնական գիտություններ՝ կենսաբանություն, քիմիա, ֆիզիկա, շրջակա միջավայրի գիտություններ, տվյալագիտություն:

3) բիզնես և տնտեսագիտության՝ տնտեսագիտություն, բիզնես կառավարում, ֆինանսներ, հանրային կառավարում:

82. Կլաստերում կգործեն բազմաթիվ գիտահետազոտական ինստիտուտներ և կենտրոններ, որոնք կունենան կարևոր դեր հիմնարար և կիրառական հետազոտությունների զարգացման գործում: Դրանք կդառնան միջառարկայական համագործակցության հարթակներ, որտեղ տարբեր գիտական ուղղությունների ներկայացուցիչներ կաշխատեն համատեղ՝ նոր գիտելիք ստեղծելու և այն կիրառելու նպատակով: Այսպիսի միջառարկայական մոտեցումը կնպաստի նորարարական գաղափարների գեներացմանը, գիտական արդյունքների գործնական կիրառմանն ու Հայաստանի գիտական ներուժի ամրապնդմանը միջազգային հարթակում:

5.6 Բժշկական կլաստեր

83. Բժշկական կլաստերը ձևավորվելու է Հայաստանում գործող բժշկական համալսարանի և հետազոտական ինստիտուտների հենքի վրա՝ ապահովելով ժամանակակից բժշկական կրթություն, նորարարական հետազոտություններ և միջազգային չափանիշներին համապատասխան առողջապահական պրակտիկա: Այն նպատակ ունի համախմբել բժշկագիտության տարբեր ուղղությունները, խթանել գիտական հետազոտությունները և բարձրացնել բժշկական ծառայությունների որակը՝ հիմնվելով լավագույն միջազգային փորձի վրա:

84. Բժշկական կլաստերը նախատեսված է որպես բժշկական կրթության, հետազոտությունների և առողջապահական նորարարությունների հարթակ՝ նպաստելով Հայաստանի բժշկական ոլորտի զարգացմանը և միջազգային համադրելիության բարձրացմանը:

5.7 Միջկլաստերային համագործակցություն

85. Կլաստերները իրավաբանական առումով լինելով առանձին կազմակերպություններ՝ լիարժեքորեն կիրառելու են ուսանողների, ակադեմիական կազմի և կրեդիտների շարժունության օրենսդրությամբ թույլատրված մեխանիզմները, ինչի արդյունքում կախված բուհի կամ սովորողի կարիքից հնարավորություն է լինելու որևէ ծառայություն ձեռք բերել այլ կլաստերից: Որպես դրա առավել ցայտուն օրինակ հանդես է գալիս կրթական կլաստերի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի միավորը, որի մասնագիտական վերահսկողության տակ է լինելու ամբողջ քաղաքի սպորտային ենթակառուցվածքները (բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ներգրավված է մասնավոր կազմակերպություն), այսպիսով ապահովելով պատշաճ մասնագիտական մակարդակ, ինչպես նաև խուսափելով այլ համալսարաններում սպորտի ամբիոններ կամ այլ միավորներ ունենալու անհրաժեշտությունից:

86. Նմանատիպ համագործակցություններ կարող են լինել նաև ուսանողի նախընտրությամբ այլ կլաստերում հետազոտական մասի կամ որևէ մոդուլի մասնակցությունը, կամ համատեղ հետազոտական ծրագրերի իրականացումը:

87. Նման համագործակցություններն իհարկե կարիք ունեն որոշակի ինստիտուցիոնալ համակարգման, ինչին միտված են լինելու ինչպես պետական օրենսդրական դաշտը՝ ընթացիկ բարեփոխումների օրակարգի շրջանակում, այնպես էլ Հիմնադրամը, որը հանդես կգա որպես երկխոսությունը համակարգող միջնորդ օղակ՝ ում միջոցով կկառուցվեն համագործակցությունները:

6. ՏԵՂԱԴԻՐՔ, ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ, ՏԱՐԱԾՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

6.1 Տարածքի ընտրությունը

88. Ակադեմիական քաղաքի ֆիզիկական տեղադիրքի համար նախատեսված է երկու տեղամաս՝ Երևան քաղաքի 17-րդ թաղամասին հարող տարածքը՝ որպես հիմնական տեղամաս, և Համո Բեկնազարյանի անվան «Հայֆիլմ» կինոստուդիայի տարածքը՝ որպես հավելյալ տեղամաս որոնց գումարային մակերեսը կազմում է շուրջ 700 հա: Հիմնական տեղամասում նախագծվել և հանրությանն է ներկայացվել Ակադեմիական քաղաքի հայեցակարգային գլխավոր հատակագծի վերջնական տարբերակը:

89. Տարածքի ընտրությունը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ այն հնարավորություն է ընձեռում տեղակայել բոլոր կլաստերները մեկ վայրում, ինչպես նաև հնարավորություն է տալիս հատկացնել էական մակերեսով տարածքներ մասնավոր ընկերությունների ներգրավման համար, այս տեսանկյունից այն ունի բոլոր հնարավորությունները վերաճելու ինովացիոն թաղամասի: Մյուս կողմից տեղամասով անցնում է երկաթուղին, որը որոշակի թարմացումից հետո ի վիճակի է իր վրա վերցնել մարդկային հոսքի որոշակի ծանրաբեռնվածություն, ինչպես նաև կապում է տարածքը մի շարք մարզերի և բնակավայրերի հետ: Տարածքը նաև մոտ է Զվարթնոց օդանավակայանին, ինչը միջազգային գործընկերների համար որոշակի առավելություն է, ինչպես նաև այն հարում է միջպետական 2 մայրուղիների, ինչը ևս արդյունավետորեն կապակցում է այն մարզերի հետ: Տարածքը նաև գտնվում է քաղաքի և հարակից մարզերի քիչ կառուցապատված հատվածներում, ինչը հնարավորություն կտա հարակից տարածքների հետագա զարգացման համար:

90. Ակադեմիական քաղաքի գլխավոր հատակագծով տարածքում հնարավոր է ֆիզիկապես տեղակայել մինչև 16 բուհ՝ օրենքով նախատեսված մինչև ութ պետական խոշորացված բուհ և մինչև ութ մասնավոր կամ միջազգային բուհ:

91. Ակադեմիական քաղաք են տեղափոխվելու նաև Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության բարձրագույն կրթության և գիտության կոմիտեն, Հիմնադրամը, ինչպես նաև ըստ նպատակահարմարության՝ ոլորտին առնչվող այլ պետական և մասնավոր կառույցներ: Յուրաքանչյուր կլաստերի հզորությունը հաշվարկվել է՝ հիմք ընդունելով տվյալ կլաստեր տեղափոխվող կառույցներում ընդգրկված ուսանողների և աշխատակիցների առկա թվերը, որին ավելացվել է հզորության՝ մինչև կլաստերների գործարկումն ակնկալվող առնվազն 30% աճը:

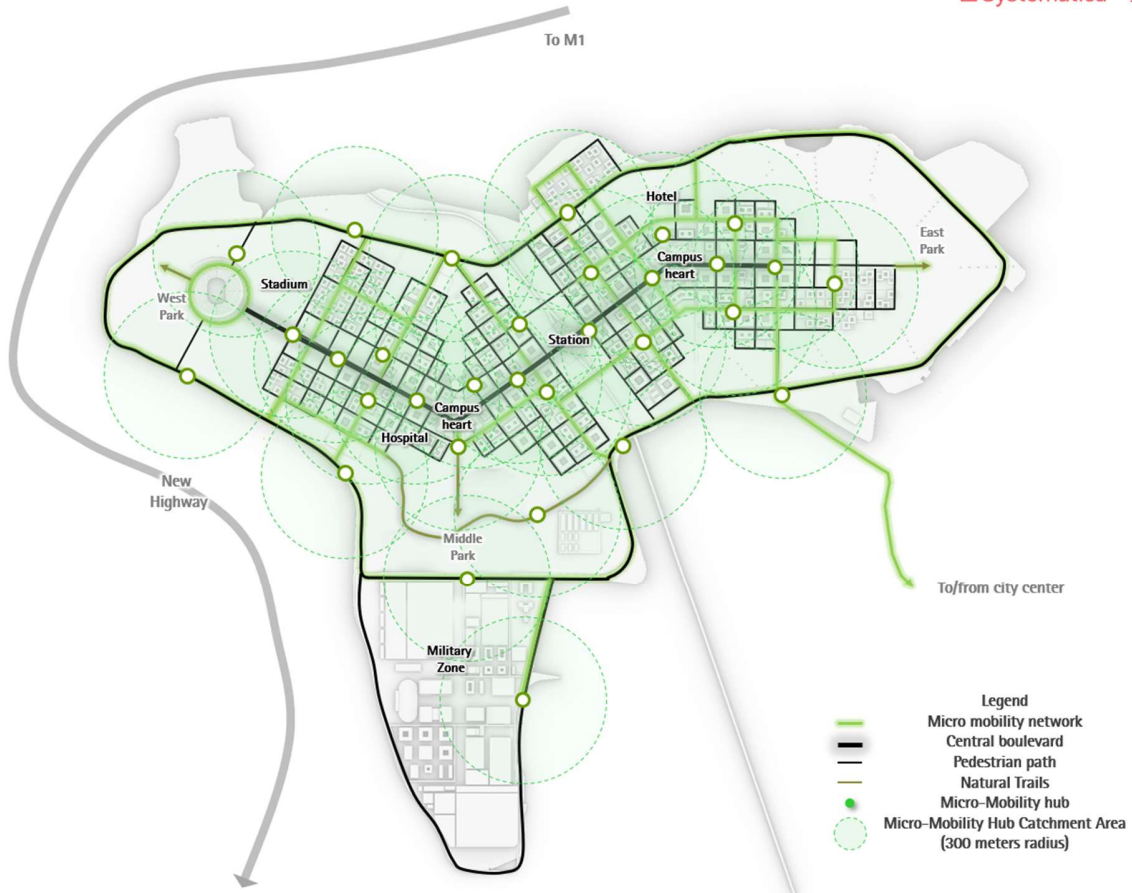
92. Բոլոր կլաստերները հնարավորինս համապատասխանելու են համընդհանուր դիզայնի սկզբունքներին և ապահովելու են առավելագույն ներառականություն:

6.2 Տրանսպորտ և շարժունություն

93. Նախատեսվող տեղամասերը Երևանին և հարակից մարզերին կապելու համար մշակվել է ճանապարհային մոտեցումների ռազմավարություն, որի համար ներգրավվել է իտալական Սիստեմատիկա (Systematica) ընկերությունը:

94. Ակադեմիական քաղաքը մայրաքաղաքին և մարզերին կապվելու է երեք տարբերակներով՝

- 1) Ավտոմոբիլային/վերգետնյա տրանսպորտի միջոցով,
- 2) երկաթգծի միջոցով,
- 3) մետրոյի միջոցով:

95. Ավտոմոբիլային/վերգետնյա ճանապարհային ցանցը կազմակերպվելու է Ակադեմիական քաղաքի շուրջ օղակաձև ճանապարհի կառուցմամբ, որի տարբեր կետերից կազմակերպվելու են մոտեցումներ դեպի տարբեր ֆունկցիոնալության տարածքներին:

96. Ակադեմիական քաղաքի ներսում տեղաշարժը կազմակերպվելու է չմոտորացված տրանսպորտային միջոցների և գերազանցապես ոտքով քայլելու եղանակով: Մոտորացված մեքենաների մուտքը հնարավոր է լինելու միայն մատակարարման (հատուկ նախատեսված մոտեցումներով) կամ արտակարգ իրավիճակների համար:

97. Երկաթգծով կապի հնարավորության բացահայտման համար իրականացվել է նաև հիմնական տեղամասով անցնող երկաթուղային կապի մանրամասն ուսումնասիրություն, որի արդյունքներով առաջարկվել է իրականացնել երկաթուղու բարենորոգում և լավարկում ծրագրի իրականացման հաջորդ փուլում՝ քանի որ երկաթուղին իր կարողությունների առավելագույնի պարագայում չի կարողանա սպասարկել տեղամասին անհրաժեշտ ամբողջական փոխադրումը:

98. Իրականացված ուսումնասիրության համաձայն՝ Ակադեմիական քաղաքի ամբողջական գործարկման ժամանակ տեղաշարժի առավելագույն հարմարության համար կպահանջվի մետրոյի կայարանի գործարկում, որն անմիջապես կընդլայնի դեպի Ակադեմիական քաղաքի միջուկը՝ մարդկային կանխատեսվող ծավալների տեղաշարժը:

6.3 Ենթակառուցվածքներ, Էներգիա, կայունություն և բնապահպանական հարցեր

99. Ակադեմիական քաղաքի տարածքը ներկայումս զերծ է որևէ ենթակառուցվածքից, ինչը նշանակում է, որ բոլոր անհրաժեշտ համակարգերն անհրաժեշտ է լինելու նախագծել և կառուցել:

100. Ներկայումս տարածքով անցնում են բարձրավոլտ էլեկտրալարեր և Հայաստանի էլեկտրական ցանցերի հոսանքի ուղիներ, որոնք համաձայն գլխավոր հատակագծի՝ տեղափոխվելու են Ակադեմիական քաղաքի եզրագծով:

101. Ակադեմիական քաղաքն օժտված է լինելու հոսքաջրերի առանձին մաքրման կայանով, որը համապատասխանելու է միջազգային լավագույն չափանիշներին, ինչը հնարավորություն է տալու ոռոգման նպատակներով «գորշ» ջրի վերաօգտագործման համար:

102. Ակադեմիական քաղաքի տարածքը նախագծվում է էներգախնայողության հնարավորինս բարձր ստանդարտներին համապատասխան՝ նվազեցնելով շինությունների հովացման և ջեռուցման հնարավոր ծախսերը՝ համապատասխան ճարտարապետական լուծումների միջոցով (կախված ծածկեր, որոնք սահմանափակում են արևի ուղիղ ճառագայթների ներթափանցումը շենքերից ներս, արևային պանելներով զինված ծածկեր, էներգարդյունավետ ծածկույթ, բաց գույներով նյութերի կիրառություն):

103. Տարածքի գլխավոր հատակագծով նախատեսված է նաև անձրևաջրերի արդյունավետ կուտակման և վերաօգտագործման համակարգեր, տեղի ֆլորայի տեսակների առավելագույն ներգրավում ձևավորման և կանաչապատման մեջ, կենսաբազմազանության պահպանման համար համապատասխան հարմարեցումների նախատեսում, այդ թվում՝ նաև տանիքների վրա: Հաշվի առնելով նաև հեղեղումների հաճախացման հեռանկարը՝ տարածքն օժտված է լինելու հեղեղաջրերի արդյունավետ ուղղորդման և հավաքման համակարգով, ինչի համար ծառայելու է տարածքում առկա հանքահանության հետևանքով գոյացած խորությունը:

104. Շինարարական նյութերը նախատեսվելու են մեծամասամբ տեղական հումքից, ինչն ընդհանուր առմամբ կնվազեցնի տեղանքի շինարարության ածխածնային հետքը, ինչպես նաև նախատեսված են հնարավորինս մոդուլային բլոկների կիրառություն, ինչը հնարավորություն կտա էապես նվազեցնելու տեղամասում շինարարական անհարմարությունները:

105. Որպես Ակադեմիական քաղաքի տարածքի հիմնական էներգակիր նախատեսված է էլեկտրական էներգիան՝ բնական գազի հնարավորինս քիչ օգտագործման սկզբունքով: Այս նպատակով պետք է ապահովվի էլեկտրամատակարարման հնարավորինս կայուն համակարգ՝ մեկից ավել աղբյուրների կիրառմամբ: Տարածքը լինելու է արդյունավետորեն հողանցված և հնարավորինս կայուն էլեկտրաէներգիայի պարամետրերով, ինչը կարևոր նախապայման է թանկարժեք հետազոտական և նախատիպավորման սարքավորումների աշխատանքի համար:

106. Ջրամատակարարման կազմակերպման համար ներկայումս տեղի են ունենում քննարկումներ, որոնց արդյունքներով կկազմակերպվի նաև տարածքի մատակարարումը: Ջրի օգտագործումը տարածքում լինելու է հնարավորինս խնայողական և արդյունավետ, ինչը համահունչ է հանրապետության կլիմայական վիճակի վերաբերյալ ապագայի կանխատեսումներին:

107. Իրականացվելու են նաև մի շարք հետազոտություններ՝ խորքային ջրային պաշարների հայտնաբերման, ինչպես նաև գեոթերմալ լուծումների հայտնաբերման համար, որոնց ուղղությամբ դեռևս կարիք կա որոշակի հետախուզական/հետազոտական աշխատանքների:

108. Շինությունների համար նախագծումն իրականացվելու է BREEAM, LEED կամ EDGE բնապահպանական սերտիֆիկատներին համապատասխանությամբ:

6.4 Թվային ենթակառուցվածքներ

109. Ակադեմիական քաղաքը պլանավորվում է որպես առաջադեմ թվային համակարգերով զինված խելացի քաղաքային տարածք, այս նպատակով տարածքը զինված է լինելու տվյալների փոխանցման արագագործ ներքին ցանցով և ինտերնետային կայուն, բազմաղբյուր կապով:

110. Տարածքի կառավարումն իրականացվելու և թափանցիկությունն ապահովվելու է թվային երկվորյակների միջոցով, ընդ որում առկա է լինելու կառավարման բազմամակարդակ և բազմամասնակից համակարգ: Այս իմաստով չափազանց կարևոր է դառնում տվյալների անվտանգությունը և գաղտնիությունը, կապի հուսալիությունը, տվյալների ամպային և ապահով պահուստավորումը: Թվային համակարգի սպասարկումն իրականացվելու է համապատասխան հետազոտական ինստիտուտի կողմից՝ միևնույն ժամանակ ապահովելով որոշակի քաղաքային հետազոտությունների իրականացումը՝ որպես մոդելային և փորձարարական միջավայր: Թվային բոլոր ենթակառուցվածքները՝ ներառյալ գերհաշվողական կենտրոնը, լինելու են փոխկապակցված և զինված անհրաժեշտ անվտանգային շերտերով:

111. Ներդրվելու է «զրոյական վստահության» կիրառանվտանգության համակարգ՝ համակցված ցանցի սեգմենտավորմամբ, ԱԲ զուգակցված վտանգների հայտնաբերման համակարգով և կողավորված և ստանդարտացված նույնականացման համակարգով:

112. Ակադեմիական քաղաքի տարածքի բոլոր ռեզիդենտների համար նախատեսված են լինելու համապատասխան թվային տիրույթներ՝ քաղաքի հետ ցանկացած փոխազդեցություն տվյալ տիրույթում իրականացնելու նպատակով: Համակարգն ամբողջությամբ ինտեգրվելու է eduroam միջազգային ցանցի հետ՝ դրա մատակարար ASNET-AM -ի միջոցով, ինչպես նաև GEANT ցանցի հետ:

113. Հաշվի առնելով համակարգի բարդությունը՝ ներդրվելու է զրո-հոսանքազրկման քաղաքականություն, ինչն ապահովվելու է էլեկտրաէներգիայի աղբյուրների դիվերսիֆիկացմամբ:

114. Քաղաքը զինված է լինելու նաև զարգացած աշխարհատեղեկատվական համակարգով, սենսորների ցանցերով, խելացի քաղաքի կառավարման միավորներով, որոնք միավորված կլինեն քաղաքային միասնական հարթակում:

6.5 Հողի օգտագործման համակարգ և գոտիավորում

115. Ակադեմիական քաղաքի հայեցակարգային գլխավոր հատակագծով նախատեսված են՝

1) ուսումնական հաստատությունների, հետազոտական կենտրոնների և այլ արտադրական և փորձարարական կենտրոնների շենքային ենթակառուցվածքներ.

2) ինովացիոն և արտադրական տարածքներ.

3) կացարանային և բնակելի թաղամաս՝ ուսանողների և դասախոսների համար.

4) բազմաֆունկցիոնալ համերգասրահ.

5) տարբեր մարզածների համար նախատեսված դահլիճներ, մարզասրահներ, լողավազաններ.

6) ջրային զանգվածներ.

7) տրանսպորտային համակարգ.

8) ավտոկայանատեղիներ.

9) առևտրային և սննդի կետեր.

10) բուժհաստատություններ, առողջության կենտրոններ.

11) երեխաների խնամքի և զարգացման կենտրոններ.

12) ժամանցի վայրեր.

13) ազգային ստադիոն.

14) այլ անհրաժեշտ ենթակառուցվածքներ:

116. Ակադեմիական քաղաքի վեց կլաստերներին հարակից տարածքներում ուսանողների և աշխատողների համար կամպուսային տարածքներում նախատեսված է

կացարանային ենթակառուցվածքներ (ուսանողների, կրտսեր հետազոտողների և դասախոսների համար), և ծառայողական բնակարաններ (հիմնական դասախոսների և ավագ մակարդակի հետազոտողների համար):

117. Կլաստերների գոյությունն անխուսափելիորեն հանգեցնելու է նաև հարակից համայնքային տարածքների զարգացմանը և տնտեսական գործունեության նոր տեսակների ծավալմանը: Հարևանությամբ գտնվող համայնքային կամ մասնավոր սեփականության հողերի վրա անկանոն շինարարությունից խուսափելու նպատակով ձևավորվելու է նաև ավելի ծավալուն տարածքի զարգացման պլան, որը կկարգավորի մերձակայքում շինարարության հարկայնությունը, դիզայնը, ինչպես նաև գործունեության տեսակները:

118. Ակադեմիական քաղաքի հայեցակարգային գլխավոր հատակագծով նախատեսված է նաև ազգային ստադիոն՝ անհրաժեշտ հարակից ենթակառուցվածքներով, մինչև 35 000 հանդիսատեսի համար: Ստադիոնի ենթակառուցվածքները (ավտոկայանատեղիներ, լողավազաններ, մարզասրահներ) մրցաշարերից կամ այլ միջոցառումներից ազատ ժամանակահատվածում օգտագործվելու են կլաստերների կարիքների համար:

119. Նախատեսվում է, որ Ակադեմիական քաղաքը կհյուրընկալի նաև ոչ պետական կամ միջպետական բուհեր, ինչի համար հայեցակարգային գլխավոր հատակագծով հիմնական տեղամասում նախատեսված են ընդլայնման գոտիներ՝ տեղափոխման կամ կառուցման ցանկություն ունեցող բուհերի համար:

120. Ակադեմիական քաղաքի հայեցակարգային գլխավոր հատակագծով նախատեսված են մի քանի հանգուցային կառույցներ, որոնք հանդիսանալու են ծրագրի այցեքարտը: Դրանք ունենալու են յուրահատուկ ճարտարապետական հորինվածք և բացի ֆունկցիոնալ նշանակությունից՝ լինելու են նաև տվյալ միջավայրի ոճը պայմանավորող դոմինանտ շինությունները:

121. Որպես հանգուցային կառույցներ նախատեսվում են՝

- 1) մշակութային կենտրոնը և համերգասրահը.
- 2) երկաթգծի կայարանը.
- 3) ազգային ստադիոնը.
- 4) կլաստերների կենտրոնական մասնաշենքերը:

122. Ընդհանուր առմամբ ակադեմիական քաղաքում նախատեսվում են՝

- 1) ակադեմիական գոտի.
- 2) հետազոտությունների և տեխնոլոգիական գոտի.
- 3) խառը հասանելիության ինովացիոն գոտի.
- 4) բնակելի գոտի.
- 5) մշակութային և հանրային գոտի.
- 6) սպորտային և առողջարանային գոտի.

7) բնության և բացօթյա գոտի:

7. ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ

123. Ծրագրի ֆինանսավորման վերաբերյալ լայնածավալ ուսումնասիրություն իրականացնելու համար ներգրավվել է միջազգային Էրնսթ Ընդ Յանգ (Ernst&Young) կազմակերպությունը, որը ներկայիս պայմանագրի շրջանակներում իրականացնում է մի շարք ուղղություններով աշխատանքներ՝

1) ծախսերի գնահատում.

2) եկամուտների հնարավորություններ և ֆինանսական մոդելավորում.

3) ֆինանսավորման կառուցվածքներ և մեխանիզմներ.

4) ֆինանսական կենսունակություն և սցենարային վերլուծություն:

124. Ծախսերի գնահատման շրջանակներում դրված են հետևյալ խնդիրները՝

1) վերլուծել ենթակառուցվածքների, օբյեկտների և գործառնական ծախսերը, ներառյալ գնաճի և ռիսկերից ապահովագրության հաշվարկները.

2) համագործակցել ճարտարապետական, տրանսպորտային և ռազմավարական պլանավորման մասնագետների հետ՝ ծախսային փոփոխականների ճշգրտման համար.

3) իրականացնել կյանքի ցիկլի ծախսերի վերլուծություն (սպասարկում, գործառնական ծախսեր, մաշվածություն).

4) մշակել մանրամասն ծախսային գնահատական հետևյալ ուղղություններով՝

ա. տարածքի մաքրման և նախապատրաստման աշխատանքներ,

բ. կրթական, կացության, ժամանցի, զվարճանքի և առևտրային օբյեկտների կառուցում,

գ. քաղաքային ենթակառուցվածքներ (պուրակներ, կանաչ տարածքներ, կլիմայական դիմակայուն կառույցներ),

դ. տրանսպորտային և երկաթուղային ենթակառուցվածքներ,

ե. մասնագիտացված կառույցներ (Արհեստական բանականության տվյալների կենտրոն, մարզադաշտ, նորարարական կենտրոններ և այլն),

զ. խորհրդատվական ծառայություններ և ոչ շինարարական ծախսեր:

125. Եկամուտների հնարավորությունների և ֆինանսական մոդելավորման աշխատանքների շրջանակներում դրված են հետևյալ խնդիրները՝

1) մշակել եկամուտների մոդելներ՝ հիմնված ծրագրի փուլային իրականացման վրա.

2) իրականացնել Փուլ 1-ի եկամուտների զարգացման վերլուծություն՝ ֆինանսական կայուն հիմքի ապահովման նպատակով.

3) վերլուծել պետական-մասնավոր համագործակցության (PPP) մոդելները, հողային արժեքի ավելացման մեխանիզմները, վարձակալական սխեմաները և թվային տնտեսության վրա հիմնված եկամուտների աղբյուրները.

4) ուսումնասիրել ներկայացված անշարժ գույքից ստացվող հնարավոր եկամուտները, որը անցնելու է Հիմնադրամին.

5) ուսումնասիրել ESG-կապակցված խթանները և նորարարական եկամտային մեխանիզմները:

126. ֆինանսավորման կառուցվածքների և մեխանիզմների ուսումնասիրության շրջանակներում դրված են հետևյալ խնդիրները՝

1) գնահատել ֆինանսավորման բազմազան աղբյուրները (դրամաշնորհներ, վարկեր, պետական ֆինանսավորում, վենչուրային կապիտալ, ենթակառուցվածքային պարտատոմսեր) .

2) առաջարկել հավասարակշռված ֆինանսավորման կառուցվածքներ՝ պետական և մասնավոր ներդրումների համադրմամբ.

3) ներկայացնել ֆինանսական կանխատեսումներ՝ հաշվի առնելով մակրոտնտեսական և ժողովրդագրական միտումները.

4) առաջարկել ծախսերի օպտիմալացման, ռիսկերի նվազեցման և ֆինանսական գրավչության բարձրացման ռազմավարություններ (օրինակ՝ վարկային երաշխիքներ, ֆինանսական ապահովագրություն).

5) բացահայտել կայուն ֆինանսավորման տարբերակներ (կանաչ ֆինանսավորում, խառը ֆինանսավորում և այլն):

127. ֆինանսական կենսունակության և սցենարային վերլուծության շրջանակներում դրված են հետևյալ խնդիրները՝

1) ֆինանսական ցուցանիշներ. հաշվարկել զուտ ներկա արժեքը (NPV), ներքին եկամտաբերության ցուցանիշը (IRR), ինքնաձախսաձածկման ժամկետը, պարտքի սպասարկման ծածկույթի գործակիցը (DSCR) և այլ համապատասխան ֆինանսական հարաբերակցություններ.

2) սցենարային և զգայունության վերլուծություն. ուսումնասիրել շուկայի փոփոխությունների (օրինակ՝ պահանջարկի տատանումներ, շինարարական ծախսերի գերազանցում, մակրոտնտեսական տեղաշարժեր, կարգավորիչ փոփոխություններ, եկամուտների նվազում) ազդեցությունը ծրագրի ֆինանսական արդյունքների վրա.

3) ինքնաձախսաձածկման վերլուծություն. հաշվարկել նվազագույն եկամտային շեմերը, որոնք անհրաժեշտ են յուրաքանչյուր փուլի շահութաբերության ապահովման համար.

4) ներդրումային գրավչություն. վերլուծել Ծրագրի ֆինանսական գրավչությունը առևտրային վարկատուների, ինստիտուցիոնալ ներդրողների և այլ շահագրգիռ կողմերի տեսանկյունից:

128. Ծրագրի նախընթաց փուլում նախագծման և բովանդակության մշակման աշխատանքների ֆինանսավորման հիմնական աղբյուրը Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեն է: Ծրագրի զարգացմանը զուգընթաց՝ հետագա փուլերի և

բաղադրիչների ֆինանսավորման աղբյուրները կդիվերսիֆիկացվեն՝ Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից բացի ներգրավելով միջազգային գործընկեր ֆինանսական և ներդրումային կառույցների ներդրումային կամ վարկային միջոցները, ինչպես նաև գործընկեր պետություններից և վերապետական կառույցներից ստացված ֆինանսական միջոցները:

129. Ինովացիոն, արտադրական, կացարանային, բնակելի, սպորտային, կենցաղային, ժամանցի կամ այլ նպատակներով ֆոնդի կառուցման կամ կառավարման համար հնարավոր է ներգրավվեն նաև մասնավոր հատվածից ներդրողներ կամ միջոցներ՝ գլխավոր հատակագծին համապատասխանելու և ապագայում քաղաքի ներդաշնակությունը չխաթարելու, ինչպես նաև գործունեության նշանակությունը չփոխելու համար:

8. ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԷԿՈՎԱՄԱԿԱՐԳԸ

130. Հաշվի առնելով Ծրագրի հավակնոտությունն ու սահմանված տեսլականի ընդգրումն ու նպատակների շրջանակը, դրա իրականացման բովանդակային և որակի բարձր պահանջներ առաջադրող բոլոր փուլերում ներգրավվում են միջազգային գործընկեր կառույցներ և կազմակերպություններ:

131. Ծրագրի իրականացման աշխատանքներում ներգրավված են միջազգային հեղինակավոր գործընկեր կազմակերպություններ, որոնք աջակցում են Ծրագրի և ենթակառուցվածքային բաղադրիչի, և բովանդակային բաղադրիչի իրականացմանը: Սա նաև հանդիսանում է Ծրագրի կայունության և որակի ապահովման գործիք: Միջազգային գործընկեր կազմակերպությունների ներգրավումը նպաստում է Ծրագրի ընթացքն առավելագույնս մասնակցային դարձնելուն և հետագայում ստեղծված կլաստերների միջազգային ընկալելիության բարձր մակարդակ ապահովելուն:

132. Նմանատիպ համագործակցություններ են նախատեսվում հաստատել մնացած կլաստերների համար՝ փոխադարձ հետաքրքրության հենքով ներգրավելով աշխարհի լավագույն բուհերին:

8.1 Բուհեր և գիտական կազմակերպություններ

133. Նկատի ունենալով, որ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2023 թվականի մարտի 16-ի «Հայաստանի Հանրապետության կրթության մինչև 2030 թվականի զարգացման պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» օրենքից բխող գործողությունների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 351-Լ որոշմամբ հաստատված հավելված N 1-ի՝ Նպատակ 2-ով «Բարձրագույն կրթության արդյունավետության բարձրացում» նախատեսված մասերի և դրանց կետերի իրականացումն անմիջականորեն

լծորդված է Ծրագրին և, որոնց իրականացումը հանդիսանում է Ծրագրի հաջողության գրավականը՝ ակադեմիական գործունեությանն առնչվող բոլոր բարեփոխումների ծրագրերի համար ներգրավվում են միջազգային հեղինակավոր համալսարաններ, որոնց ներգրավմամբ իրականացվում են համապատասխան կլաստերների բաղադրիչ բուհերի և գիտական կազմակերպությունների կոնսոլիդացման և կայացման աշխատանքները՝ համաձայն պայմանագրերի և ներգրավման խորության փոխադարձ համաձայնեցված և հաստատված ծրագրի:

134. Այս իմաստով միջազգային գործընկեր բուհերը կամ գիտական կազմակերպությունները ներգրավվում են նախընթաց բանակցությունների արդյունքով ձեռք բերված համաձայնությունների հիման վրա, որը որպես կանոն ամրագրվում է մտադրությունների վերաբերյալ փաստաթղթի ստորագրմամբ:

135. Ակադեմիական քաղաքը բաց է լինելու նաև այն միջպետական և ոչ պետական բուհերի ու գիտական կազմակերպությունների համար, որոնք նպատակահարմար կգտնեն իրենց գործունեությունը կազմակերպել Ակադեմիական քաղաքի շրջանակներում: Հայաստանի Հանրապետությունում կառավարությունը կխրախուսի նաև այդ կառույցների տեղափոխումը:

136. Ակադեմիական քաղաքում տեղակայված համալսարանների և գիտական կազմակերպությունների հետ խրախուսվելու է միջազգային հեղինակավոր բուհերի և հետազոտական խոշոր համակարգերի հետ համագործակցությունը՝ կրթական ծրագրերի մշակման, հետազոտական ցանցերում ներգրավման, ինչպես նաև ավելի խորը համագործակցությունների համար:

137. Միջազգային բուհերի համար Ակադեմիական քաղաքում ներգրավվելու համար ստեղծվելու են բազմաթիվ հնարավորություններ՝ համատեղ և կրկնակի ծրագրերից սկսած և ավարտած տարբեր մակարդակների ֆրանշիզներով ու մասնաճյուղերի հիմնմամբ, այս նպատակով ակտիվորեն ներգրավվելու են ինչպես բարձրագույն կրթության և գիտության կոմիտեն, այնպես էլ՝ Ակադեմիական քաղաք հիմնադրամն ու բուհերը: Միջազգային գործընկերների ներգրավումն առավել հարթ կազմակերպելու համար Ակադեմիական քաղաքի համար կստեղծվեն պարզեցված ընթացակարգեր, ինչպես նաև կներդրվեն աջակցության գործիքներ:

8.2 Մասնավոր հատված

138. Ակադեմիական քաղաքի միջավայրը նախատեսված է նաև մասնավոր հատվածի ներգրավման համար, ընդ որում ներգրավման համար խոշոր առումով նախատեսվում են երկու ձևաչափ՝

- 1) բարձր տեխնոլոգիական.
- 2) սպասարկման կամ աջակցող:

139. Բարձր տեխնոլոգիական կազմակերպությունների ներգրավման համար ստեղծվելու են տարատեսակ տարբերակներ՝ որոշակի պատրաստի տարածքների վարձակալություն, որոշակի հողակտորների վրա շինարարության թույլատվություն կամ ցանցային համագործակցության հնարավորություններ՝ համալսարանների կամ գիտական կազմակերպությունների հետ համատեղ լաբորատորիաների կամ կրթական կենտրոնների ստեղծմամբ:

140. Տարածքում լայն հնարավորություններ են ստեղծվելու մասնավոր այլ կազմակերպությունների գործունեության համար, որոնք կապակցված են սպասարկման ոլորտի հետ՝ սկսած սննդի, կենցաղի և ժամանցի կազմակերպություններից և վերջացրած որոշակի ենթակառուցվածքների կամ ֆունկցիաների սպասարկման արտապատվիրակումը, այս առումով գլխավոր չափանիշը հանդիսանալու է ծառայության որակն ինչպես նաև մատչելիությունը: Դրանց համար առանձնացված են լինելու որոշակի տարածքներ կամ շրջանակներ:

141. Մասնավոր հատվածի հետ համագործակցության կարևորագույն գրավականներից է նաև հանրապետությունում առկա այլ ինովացիոն համակարգերի հետ արդյունավետ կապակցվածությունը և համագործակցության բարձր մակարդակը, այս առումով առանձնահատուկ կարևորություն ունի ինժեներական քաղաքի հետ արդյունավետ կապը, հատկապես ինովացիոն գործունեության և աքսելերացիոն ծրագրերի իրականացման համատեքստում, ինչպես նաև կառավարման փորձի փոխանակման և հնարավորությունների համատեղ օգտագործման առումով:

8.3 Միջազգային գործընկերներ

142. Ծրագրի ծավալը որոշակի հնարավորություններ է ընձեռում միջազգային/միջպետական գործընկերության զարգացման համար, այս առումով ներգրավումը կարող է լինել ինչպես միջպետական երկարաժամկետ աջակցության ծրագրերի տեսքով, օտար պետություններից ֆինանսական ներդրումների միջոցով, այնպես էլ որպես օրինակ որոշակի պետությունների կողմից իրենց ուսանողների աջակցության նպատակով Ակադեմիական քաղաքի տարածքում կամ դրանից դուրս ենթակառուցվածքների, որպես օրինակ՝ կացարանների, կառուցման տեսքով:

143. Միջազգային բարձր տեխնոլոգիական կամ հետազոտական կազմակերպությունների համար ստեղծվելու են լավագույն հնարավորությունները տարածքում ներգրավվածության համար՝ տրամադրելով որոշակի մեկնարկային առավելություններ կամ պարզեցված ընթացակարգեր:

8.4 Պետական մարմիններ

144. Ծրագրի իրականացումն անմիջականորեն առնչվում է մի շարք պետական գերատեսչությունների կարգավորման ոլորտների և հետևաբար դրա արդյունավետ իրագործումն առաջադրում է արդյունավետ համագործակցության խնդիրներ: Սա վերաբերում է ոչ միայն պաշտոնական հաղորդակցությանը, այլ նաև օպերատիվ և աշխատանքային ավելի հորիզոնական կապերին, ինչը մասնակիորեն ապահովվում է ձևավորված միջգերատեսչական աշխատանքային խմբերի միջոցով, սակայն աշխատանքների արդյունավետության բարձրացումը հանդիսանալու է օրակարգային հարց՝ մինչև բավարար արդյունավետությամբ կոմունիկացիոն ճանապարհների հաստատումը:

9. ՏԱՂԱՆԴՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

9.1 Տաղանդների զարգացման ծրագրի նկարագիրը

145. Հայաստանի Հանրապետության կայուն զարգացման, գլոբալ մրցունակության և տնտեսական առաջընթացի կարևորագույն գրավականներից է մարդկային կապիտալի զարգացումը և մարդու տաղանդի դրսևորումը, ինչն արտացոլված է մի շարք ռազմավարական փաստաթղթերում: «Հայաստանի Հանրապետության կրթության մինչև 2030 թվականի զարգացման պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» օրենքում ամրագրված է, որ «Կրթության զարգացման տեսլականն է՝ յուրաքանչյուրն օժտված է որոշակի տաղանդով, և կրթության համակարգի առաքելությունն է բացահայտել և հնարավորին չափ զարգացնել յուրաքանչյուրի տաղանդը՝ ընդլայնելով իր երկրում սեփական բարեկեցությունն ապահովելու անհատի հնարավորությունները, որի երաշխավորը պետք է լինեն մրցունակ տնտեսությունն ու կայուն պետությունը»:

146. Տաղանդների զարգացման ծրագիրն իրականացվում է Ծրագրի շրջանակներում՝ Ծրագրի էության ճիշտ հաղորդակցման և հանրային դրական վերաբերմունքի ձևավորման նպատակով: Այսպիսով Ծրագիրը կսկսի մարդկային կապիտալի զարգացման և տաղանդի ձևավորման ու դրսևորման իր առաքելությունն իրականացնել Ակադեմիական քաղաքի ֆիզիկական ենթակառուցվածքների կառուցմանը զուգահեռ՝ ձևավորելով Ծրագրի շահառուների առաջնային շրջանակ:

147. Տաղանդների զարգացման ծրագրի շրջանակում «տաղանդ» եզրույթը սահմանվում է որպես անհատի գիտելիքների, հմտությունների, մտածողության ճկունության և ստեղծագործական ներուժի համախմբված դրսևորում, որը հնարավորություն է տալիս հասնել գերազանցության որևէ ոլորտում՝ կրթություն, գիտություն, բարձր տեխնոլոգիաներ, արվեստ, մշակույթ, սպորտ կամ ձեռնարկատիրություն: Տաղանդը կարող է ներառել անհատի ինչպես բնածին ընդունակությունները, այնպես էլ զարգացող կարողությունները, որոնց լիարժեք դրսևորման և իրացման համար անհրաժեշտ են համարժեք նպաստավոր միջավայր,

համապատասխան կրթական, մասնագիտական, ինչպես նաև ուղղորդված պետական սոցիալական աջակցություն:

148. Հանրակրթության համակարգի ընթացակարգերն ու մոտեցումները հնարավոր են դարձնում տաղանդների զարգացումը մինչև որոշակի աստիճան, այնինչ, առկա են դեպքեր, երբ քաղաքացիները որևէ ուղղությամբ կամ որևէ ոլորտում դրսևորում են առանձնահատուկ տաղանդներ, որոնց լիարժեք բացահայտումը և զարգացումը պահանջում է հատուկ մեթոդաբանություն և լրացուցիչ գործիքակազմ:

149. Սրան զուգահեռ, հատկապես գյուղական և սահմանամերձ համայնքներում, շատ երեխաներ չունեն իրենց տաղանդն իրականացնելու բավարար պայմաններ: Այսպիսով, Հայաստանի Հանրապետությունում հավելյալ անհրաժեշտություն կա ունենալու գործիքակազմ, որը միտված կլինի հանրապետության տարածքում մարդկային տաղանդի հայտնաբերմանն ու դրա դրսևորմանն աջակցելուն՝ միևնույն ժամանակ թիրախում պահելով ինքնուրույն և ստեղծարար անհատի ձևավորման նպատակը:

150. Այս խնդրի լուծման համար նախատեսված է Տաղանդների զարգացման ծրագիրը, որի նպատակն է հայտնաբերել, աջակցել և զարգացնել բացառիկ կարողություններով երեխաներին ու երիտասարդներին՝ ապահովելով նրանց հմտությունների, հետաքրքրությունների և կարիքների համապատասխան անհրաժեշտ ռեսուրսներ, կրթության և տեխնոլոգիաների հասանելիություն:

151. Տաղանդների զարգացման ծրագրի կարևոր առանձնահատկությունն է ոչ միայն տաղանդների բացահայտումը, այլև մարդկային կապիտալի հզորացումը՝ նրանց ներուժը զարգացնելու և երկրի առաջընթացին նպաստելու համար: Այն իրականացվելու է Հիմնադրամի կողմից՝ ոլորտի լավագույն մասնագետների և գործընկեր կառույցների ներգրավմամբ:

9.2 Իրականացման փուլերը և ֆինանսավորումը

152. Տաղանդների զարգացման ծրագիրը կիրականացվի չորս հիմնական փուլով՝

1) հետազոտական փուլ (0-6-րդ ամիսներ): Այս ընթացքում մշակվելու է տաղանդների հայտնաբերման մեթոդաբանությունը և ուղղությունները, որը համադրվելու է միջազգային առավել հաջողված փորձերի հետ: Այս փուլում կձևավորվի նաև մասնագիտական խորհուրդ՝ կազմված Հայաստանի Հանրապետության և միջազգային մասնագիտական շրջանակների ներկայացուցիչներից, որը կքննարկի և կհաստատի մշակվող ծրագրերը: Արդյունքում այս փուլում հաստատված մեթոդաբանության հիման վրա կիրականացվի տվյալների հավաքագրման նախնական հետազոտություն՝ տաղանդավոր և հատուկ կարողություններ և հմտություններ ունեցող անհատների թվի, նրանց տաղանդի/հմտության ոլորտային պատկանելության, աշխարհագրությանը և այլ անհրաժեշտ պարամետրերի հստակեցման համար: Այս փուլը կիրականացվի

Հիմնադրամում ձևավորված մասնագիտացված ստորաբաժանման կողմից՝ միջազգային գործընկերների (այդ թվում՝ նաև Լոնդոնի համալսարանական քոլեջի կրթության ինստիտուտի մասնագետների) հետ ակտիվ համագործակցությամբ, որի ավարտին Հայաստանի Հանրապետության կառավարության քննարկմանը կներկայացվի գործողությունների ծրագիրը, գերակա ուղղությունները, թիրախային խմբերը և ժամանակացույցը: Այս փուլում նաև մշակվելու է տաղանդների հայտնաբերման ծրագրի պատշաճ հաղորդակցման ռազմավարությունը՝ ներառյալ ծրագրի հանրային ընկալելի և ընդունելի անվանումը:

2) իրականացման նախնական փուլ (6-18-րդ ամիսներ): Հիմնադրամը ձևավորում է ծրագրի իրականացման թիմը, ձևակերպում է ներքին կարգավորումները՝ ծրագրին դիմելու ընթացակարգը, գնահատման չափանիշները և մշտդիտարկման մեխանիզմները: Այս փուլում նաև կազմակերպվում է հայտերի ներկայացման, տվյալների կառավարման և ընթացքի կառավարման թվային առցանց հարթակը: Իրականացման նախնական փուլում կնախագծվեն նաև պիլոտային նախաձեռնությունները (օրինակ՝ պետական ԲՏՃՄ կրթաթոշակ, հետազոտող աշակերտի դրամաշնորհ, ստեղծագործականության աջակցման կրթաթոշակ): Այս փուլում, տաղանդների հայտնաբերման նախաձեռնողական ընթացքն ապահովելու համար կկազմակերպվեն նաև ոլորտի մասնագետների (ուսուցիչներ, մանակավարժ մենթորներ և ոլորտի այլ մասնագետներ) վերապատրաստման ծրագրեր, ձեռնարկ-ուղեցույցների մշակում, քննարկումներ, գիտելիքի փոխանակման տեղական և միջազգային ծրագրեր, որոնց միջոցով կձևավորվի տաղանդների հայտնաբերման աշխատանքում ներգրավված մասնագիտական ցանց, ովքեր տեղերում կիրականացնեն նաև ակտիվ ներգրավման աշխատանքներ:

3) պիլոտային իրականացում և գնահատում (18-30-րդ ամիսներ): Այս փուլում հաստատված պիլոտային ծրագրերով կազմակերպվում է հայտերի ընդունման առաջին շրջափուլը, որի արդյունքներով կիրականացվեն շահառուների ընթացքի մշտադիտարկումը՝ կենտրոնացված թվային հարթակով, մշտադիտարկման արդյունքներով կիրականացվի միջանկյալ գնահատում, որի արդյունքներով բացահայտված թերությունների ուղղությամբ Հիմնադրամը կառաջարկի համապատասխան շտկումներ ընթացակարգերի, անհրաժեշտ անձնակազմի, գործընկերների ներգրավման կամ այլ ուղղություններով:

4) ամբողջական մեկնարկ (30-36-րդ ամիսներ): Նախորդ փուլի արդյունքների հիման վրա այս փուլում իրականացվելու է իրագործման բոլոր օղակների սթրեսակայունության ստուգում և տաղանդների զարգացման ծրագիրը իրականացվելու է իր ամբողջական տարողությամբ:

153. Տաղանդների զարգացման ծրագրի իրականացման ֆինանսական աղբյուրներ են հանդիսանալու Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից հատկացումները, որոնք ուղղվելու են Հիմնադրամին, ծրագրի իրականացման համար հնարավոր է նաև

մասնավոր և միջազգային ֆինանսական միջոցների ներգրավումը՝ Հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի կողմից հաստատված պայմաններին համապատասխանության պարագայում: Բոլոր ֆինանսական մուտքերի և ելքերի վերաբերյալ Հիմնադրամը բացի օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերի՝ ներկայացնում է ամփոփ հանրային հաշվետվություն:

9.3 Հետագա զարգացումը

154. Տաղանդների զարգացման ծրագրի եռամյա արդյունքների ամփոփման հիման վրա կոնկրետ կիրառելի դրա իրականացման մոդելը՝ այն Հիմնադրամի կառուցվածքում իրականացնելուց մինչև ձևավորված անձնակազմի հիման վրա համապատասխան առանձին հիմնարկի ձևավորումը:

10. ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅԻՆ ՔԱՐՏԵԶԸ

155. Նախորդող ժամանակահատվածում (2023 թվականի մարտ-2025 թվականի օգոստոս) ծրագրի պատասխանատու մարմինների կողմից կատարվել են մի շարք նախապատրաստական աշխատանքներ՝

1) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2023 թվականի հոկտեմբերի 26-ի N 1841-Ա որոշման համաձայն պայմանագիր է կնքվել ջիեմփի ինթերնեյշնլ ՋիեմբիԷյջ արքիթեքթս ընդ էնջինիերս կազմակերպության և Ճարտարապետության և շինարարության Հայաստանի ազգային համալսարանի հետ՝ Ակադեմիական քաղաքի գլխավոր հատակագծի հայեցակարգի մշակման համար,

2) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2024 թվականի սեպտեմբերի 26-ի N 1516-Ա որոշման համաձայն պայմանագիր է կնքվել ԱրէսՅուՓի Րաբե Սթրաթիջիք Ուրբան Փլենինգ (RSUP) ընկերության հետ՝ քաղաքաշինական զարգացման ռազմավարական շրջանակի մշակման ծառայությունների մատուցման նպատակով,

3) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2024 թվականի սեպտեմբերի 26-ի N 1535-Ա որոշման համաձայն պայմանագիր է կնքվել ԹՈՒՄ Ինթերնեյշնալ ՋիեմբիԷյջ (TUMInt.) կազմակերպության հետ՝ տեխնոլոգիական կլաստերի ձևավորման և Ակադեմիական քաղաքի կառավարման համակարգի մշակման համար,

4) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2024 թվականի հոկտեմբերի 17-ի N 1645-Ա որոշման համաձայն պայմանագիր է կնքվել Սիստեմատիկա ԷսԱրԷլ (Systematica Srl) կազմակերպության հետ՝ տրանսպորտի և շարժունակության վերաբերյալ ուսումնասիրություն կատարելու ծառայությունների մատուցման համար,

5) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2025 թվականի հունվարի 23-ի N 71-Ա որոշման համաձայն պայմանագիր է կնքվել ջիեմփի ինթերնեյշնլ ՋիեմբիԷյջ

արքիթեքթթս ընդ էնջինիերս կազմակերպության հետ՝ Ակադեմիական քաղաքի գլխավոր հատակագծի վերջնական փաթեթի կազմման համար,

6) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2025 թվականի հունվարի 23-ի N 59-Ա որոշման համաձայն պայմանագիր է կնքվել «ՆՍԹ արքիթեքչուր ստուդիո» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության հետ՝ գլխավոր հատակագծի մշակման ժամանակ ներքին ընթացակարգերի ապահովման, սպայական կլաստերի գլխավոր հատակագծի մշակման և նախագծի ամբողջական փաթեթը հաստատման ներկայացնելու համար,

7) Բարձրագույն կրթության և գիտության կոմիտեի նախագահի 2025 թվականի սեպտեմբերի 2-ի N 186-Ա/1 հրամանի համաձայն մեկ անձից գնման ընթացակարգով պայմանագիր է կնքվել «Էրնսթ ընդ Յանգ» ՓԲԸ (Ernst & Young) ընկերության հետ՝ Ծրագրի ֆինանսական իրագործելիության, կենսունակության և ներդրումային հնարավորությունների վերլուծության խորհրդատվական ծառայությունների ձեռքբերման համար,

8) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2025 թվականի հոկտեմբերի 30-ի N 1533-Ն որոշման համաձայն պայմանագիր է կնքվել «ՅուՍիԷլ Քընսալթանթս Լիմիթիդ» կազմակերպության հետ՝ Ակադեմիական քաղաքի կրթական կլաստերի ձևավորմանն ուղղված աշխատանքներն իրականացնելու համար.

9) արվեստների կլաստերի բովանդակության և կառուցվածքի մշակման համար՝ Մեծ Բրիտանիայի և Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության Լոնդոնի Արվեստների համալսարանի (University of the Arts London) և Շոտլանդիայի թագավորական կոնսերվատորիայի (Royal Conservatoire of Scotland) հետ կնքվել են Մտադրությունների նամակներ:

156. Ակադեմիական քաղաքի կառուցման ժամանակացույցը կազմված է երեք հիմնական մասերից՝

- 1) նախագծման աշխատանքներ.
- 2) կառուցման աշխատանքներ.
- 3) սպասարկման աշխատանքներ:

157. Նախագծման աշխատանքները մեկնարկել է 2023 թվականի դեկտեմբերին: Գլխավոր հատակագծի հաստատման աշխատանքը նախատեսվում է ավարտին հասցնել 2025 թվականի դեկտեմբեր ամսին: Ծրագրի տարբեր բաղադրիչների նախագծման աշխատանքները շարունակական կիրականացվեն՝ Ծրագրի ամբողջ ընթացքում:

158. Կառուցման աշխատանքները հանդիսանում է Ծրագրի առավել տևական մասը, որը նախատեսվում է իրականացնել մի քանի փուլով: Առաջին փուլը նախատեսվում է մեկնարկել 2025 թվականի հոկտեմբեր ամսվանից և նախնական գնահատմամբ կավարտվի 2029 թվականի դեկտեմբեր ամսին: Այս փուլում նախատեսվող աշխատանքներն են՝

- 1) տարածքի մաքրման և նախապատրաստման աշխատանքներ.
- 2) գլխավոր հատակագծի համաձայն՝ ճանապարհների և ենթակառուցվածքների կառուցում.
- 3) գլխավոր նախագծի համաձայն՝ կանաչապատ տարածքների տնկարկում և խնամք.
- 4) տարածքով անցնող բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման գծերի, մայրուղային գազատարների և ջրատարների տեղափոխում.
- 5) տեխնոլոգիական, արվեստների, կրթական և սպայական կլաստերների առանցքային շենքային/ենթակառուցվածքային ֆոնդի կառուցում.
- 6) երկաթգծի արդիականացում.
- 7) կացարանային ֆոնդի կառուցում:

159. Կառուցման հաջորդ փուլերում նախատեսվում է իրականացնել առաջին փուլով կառուցված կլաստերների ենթակառուցվածքների համալրում և դասական ու բժշկական կլաստերների կառուցում: Հաջորդող փուլերի քանակը, բովանդակությունը և ժամանակացույցը կհաստատվի հաջորդիվ՝ առաջին փուլի իրականացման ընթացքում: Առաջին փուլում կիրականացվեն կլաստերների և դրանց բաղադրիչների կամ հանգուցային կառույցների փուլային հանձնում:

160. Սպասարկման փուլը ողջ ծավալով կսկսվի 2030 թվականի հունվար ամսվանից, այսինքն՝ կառուցման առաջին փուլի ավարտից հետո, սակայն մասամբ՝ կախված կառուցման ընթացքում որոշակի փուլերի ավարտից, կկազմակերպվի արդեն հանձնված ենթակառուցվածքների սպասարկումը: Այս փուլում նախատեսվող աշխատանքներն են՝

- 1) տարածքների կոմունալ սպասարկում.
- 2) ընդհանուր օգտագործման ենթակառուցվածքների աշխատանքի համակարգում.
- 3) տրանսպորտային կապի համակարգում.
- 4) անվտանգության ապահովում.
- 5) ընթացիկ բարեկարգումներ և սպասարկում:

161. Ծրագրի ընթացքը նախատեսված է ժամանակացույցով և ենթակա է պարբերական վերանայման՝ կախված փոխկապակցված գործընթացների հնարավոր տեղաշարժերից:

162. Ակադեմիական քաղաքի կառուցումն ու կայացումը չեն խոչընդոտելու գործող բուհական և գիտական համակարգի զարգացմանը, ինչը նշանակում է, որ ռազմավարական փաստաթղթերից և Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի 2021 թվականի օգոստոսի 26-ի ԱԺՌ-002-Ն որոշմամբ հավանության արժանացած Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ծրագրից բխող որևէ ընթացիկ բովանդակային կարևորության ծրագիր չի դադարեցվելու:

163. Տեղափոխման ենթակա բոլոր կազմակերպություններն իրենց աշխատանքները շարունակելու են գոյություն ունեցող ֆիզիկական ենթակառուցվածքներում մինչ այն

պահը, երբ կլաստերներում արդեն հանձնված կլինեն համապատասխան ենթակառուցվածքները (բացառություն կարող են կազմել հնամաշ և վթարային պայմաններում գործունեություն ծավալող, ցածր արդյունավետությամբ կազմակերպությունները, որոնք ընթացքում կմիավորվեն հետազոտություններով կամ ծրագրերով մոտ կազմակերպությունների հետ):

164. Տեղափոխումից հետո Երևան քաղաքում ազատված անշարժ գույքն ըստ նպատակահարմարության և հնարավորության ծառայելու է Ակադեմիական քաղաքում զարգացման և այլ բնույթի ծրագրերի իրականացման համար:

165. Քանի որ Ծրագիրն իր մասշտաբով հանդիսանում է նորույթ Հայաստանի Հանրապետության պատմության մեջ, և առաջադրում է այնպիսի ակնկալիքներ, որոնց իրականացումը պահանջելու է նաև արդյունավետ կառավարում, ինչպես նաև ժամանակակից և ապագային միտված բովանդակություն՝ ապա համակարգի կառավարման և բովանդակային կայացման համար կառուցմանը զուգընթաց կազմակերպվելու են ինչպես ակադեմիական համակազմի, այնպես էլ ադմինիստրատիվ կազմի վերապատրաստումներ գործընկեր համալսարաններում:

10.1 Փուլերը

166. Ծրագրի իրագործումը պահանջում է բարդ փուլավորման ռազմավարություն, որը պլանավորված է երկարաժամկետ հավակնությունների և անմիջական իրագործման հավասարակշռման տրամաբանությամբ: Սույն փուլային տարբերակը ոչ թե հանդիսանում է կառուցապատման պարզ հաջորդականության սահմանում, այլև փուլայնության տրամաբանության մեջ դնում է որոշակի տրամաբանական արդյունքների հասնելը, որոնք կառուցված են հաջորդականության սկզբունքով, այսինքն յուրաքանչյուրի փուլի ավարտը հանգեցնում է հաջորդի մեկնարկին:

167. Ծրագրի իրականացման ժամանակացույցն անհրաժեշտ է դիտարկել զուգահեռ ընթացող բովանդակային և ենթակառուցվածքների մշակման հարթություններում, որոնք ամբողջ ընթացքում պարբերաբար հատվելու են՝ փոխադարձաբար համալրվելով գործընթացների արդյունքում առաջ եկած պահանջներով կամ արդյունքներով:

168. Կարևորագույն հանգամանքներից է հանդիսանում այն իրականությունը, որ Ծրագիրը բազմամյա է և գլխավոր հատակագծով պլանավորված տեսքին հասնելը բավական երկարաժամկետ պրոցես է, որը պայմանավորված է մի շարք գործոններով:

161. Ծրագրի իրականացման համար նախատեսված է մի քանի փուլեր՝

- 1) Փուլ 0 (2025-2030).
- 2) Փուլ 1.1 (2027-2030).
- 3) Փուլ 1.2 (2030-2034).
- 4) Փուլ 2 (2034-ից հետո):

169. Փուլ 0. Իրականացման հիմքերը: Սա հանդիսանում է սկզբունքային առաջին քայլը, որը ներառում է տարածքի նախապատրաստման կարևորագույն իրավական, տեխնիկական, ենթակառուցվածքային և բնապահպանական աշխատանքները: Այս փուլը միտված է ապահովելու ֆիզիկական պատրաստվածությունը՝ ներառյալ տարածքի մաքրումը, ենթակառուցվածքների մոտեցումները և շինարարության մեկնարկի ապահովումը: Այս փուլում իրականացվելու են՝

1) առկա բարձրավոլտ էլեկտրական սյուների տեղափոխում նախագծով նախատեսված վայրեր.

2) տարածքում գտնվող հողակտորների նկատմամբ հանրության գերակա շահի ճանաչում և միավորում մեկ հողային միավորի.

3) ոռոգման ջրի աղբյուրների հայտնաբերում և մատակարարում.

4) տարածքի կանաչապատում համաձայն նախագծի, պահպանման և սանիտարական գոտիների անտառապատում.

5) էլեկտրամատակարարման ներքին ցանցի կառուցում՝ համապատասխան շինարարական փուլերի.

6) ներքին գրունտային կամ աշխատանքային ճանապարհային ցանցի կառուցում.

7) թվային համակարգի մեկնարկ՝ տարածքի մոնիթորինգի ու Ծրագրի հսկողության համար.

8) տարածքի մաքրում և պահպանության համակարգի ներդրում:

170. Փուլ 0-ն հանդիսանում է նաև Ծրագրի նկատմամբ հանրային դրական վերաբերմունքի ձևավորման, ներպետական և միջազգային դիրքավորման շրջանը, որն իր մեջ ներառում է Ծրագրի ինքնության, հեղինակության և դրա շուրջ համայնքի ձևավորումը՝ այդպիսով ներգրավելով գլխավոր շահառուներին՝ բուհերին և գիտական կազմակերպություններին, արտադրության գործընկերներին, պետական գերատեսչություններին, հանրությանը և միջազգային գործընկերներին: Այս նպատակով շարունակվելու են Ակադեմիական քաղաքի վերաբերյալ տեղեկատվական արշավները, Ակադեմիական քաղաքի ֆորումի ֆորմատով քննարկումները, ներդրումային ֆորումները և ներդրողների ցանցի ձևավորման աշխատանքները:

171. Փուլ 0-ում Ծրագրի կարևոր բաղադրիչներից է տաղանդների զարգացման ծրագրի գործարկումը, որը կնպաստի Ծրագրի վերաբերյալ ավելի լայն իրազեկմանը, ինչպես նաև հստակ ուղերձ կլինի ծրագրի բովանդակային կարևորության մասին:

172. Փուլ 0-ում նաև շարունակվելու են Ծրագրի բովանդակային ողնաշարը հանդիսացող բուհական համակարգում բարեփոխումների օրակարգին համահունչ աշխատանքները: Այս նպատակով շարունակվելու են ներգրավվել առաջատար համալսարաններ, որոնց աջակցությամբ կիրականացվեն բուհերի խոշորացման ու գիտական կազմակերպությունների հետ ինտեգրման ուղղությամբ բովանդակային աշխատանքները: Այս փուլում պետք է ավարտին հասցվեն ինտեգրման աշխատանքները

և ստեղծվեն համապատասխան խոշորացված կառույցները, որոնց ներսում կշարունակվեն ինտեգրմանն ու բովանդակային զարգացմանը նպաստող ներդրումներն ու ծրագրերը:

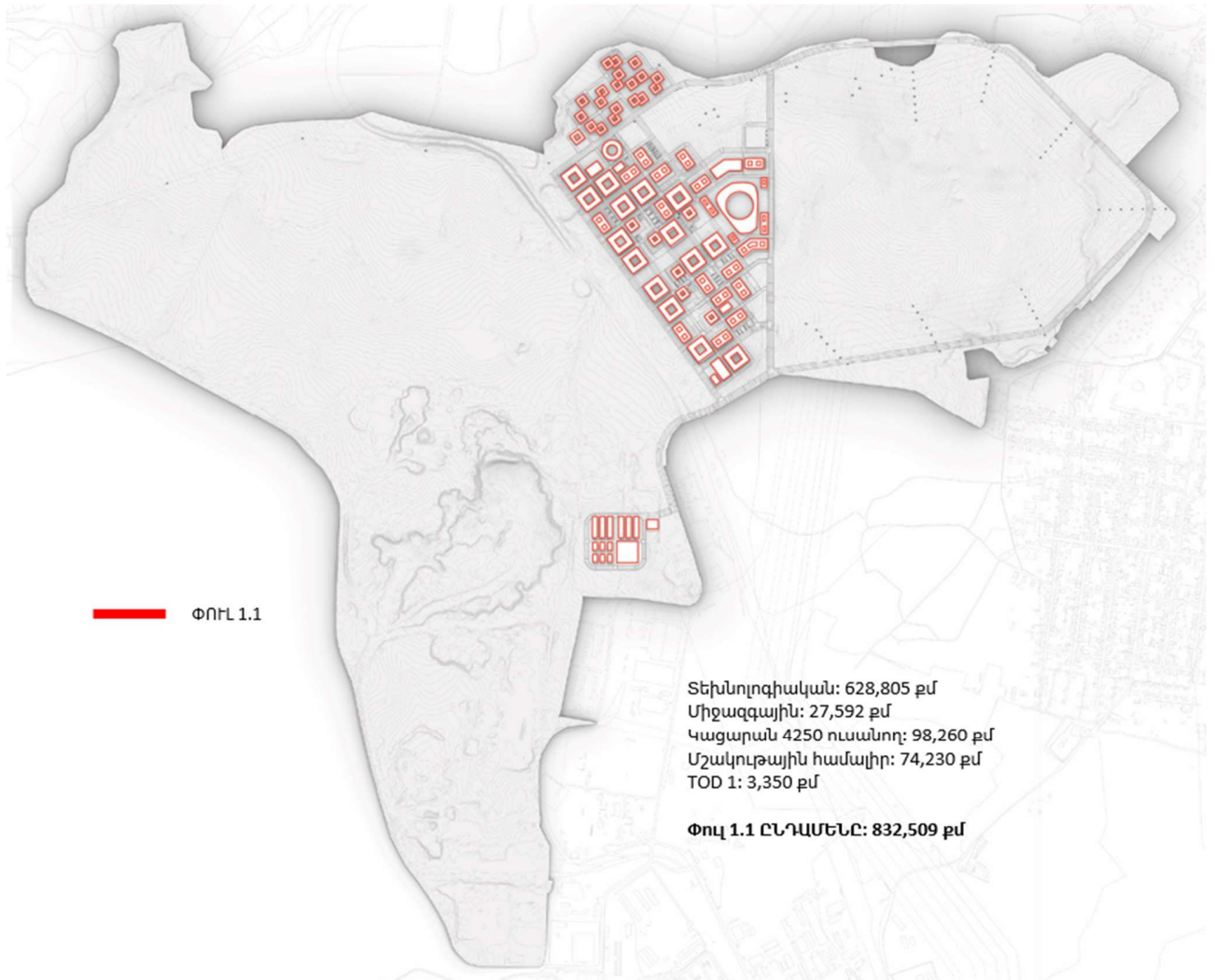
173. Փուլ 1.1. Ակադեմիական քաղաքի մեկնարկ: Այս փուլում արդեն բարեփոխումների օրակարգը ստանալու է իր ֆիզիկական դրսևորումը՝ ապահովելով համագործակցության, միջգիտակարգայնության և ներառականության նոր մշակույթի ձևավորմանը համապատասխան ֆիզիկական հնարավորություններ:

174. Այս փուլում նախատեսված է նաև ուսանողական կացարանների կառուցումը, որը կսպասարկի գործող բոլոր բուհերին՝ տրամադրելով ուսանողական կացության համար մատչելի և արժանապատիվ պայմաններ: Այս միջոցառման արդյունքում նաև տարածքը կսկսի բնակեցվել և օգտագործվել մինչև ակադեմիական նշանակության շինությունների գործարկումը, այդպիսով ակտիվացնելով տարածքը:

175. Տարածքի ակտիվացման մեկ այլ ծրագիր է համաժողովների կենտրոնի կառուցումը, որը կհյուրընկալի բազմաթիվ պետական և միջազգային առաջադեմ խորագրերով համաժողովներ և քննարկումներ՝ այդպիսով դառնալով ծրագրի մտավոր ժամանցի կորիզը, սա կարող է զուգակցվել նաև ապագայի կենտրոնի (Futurium AM) և արվեստի կլաստերի կողմից շահագործվելիք հանրային նշանակության մշակութային ենթակառուցվածքների (ակադեմիական բեմահարթակներ, համերգասրահներ, ցուցասրահներ, ստուդիաներ կամ այլ հարթակներ) հետ:

176. Փուլ 1.1-ի առավել խոշոր մասը հանդիսանում է տեխնոլոգիական կլաստերը՝ իր կրթական, հետազոտական և ճարտարագիտական ենթակառուցվածքներով: Տեխնոլոգիական կլաստերի նկարագրի և կառուցվածքի ուղղությամբ առկա պայմանագրի շրջանակներում մշակվում է տեխնոլոգիական կլաստերի հայեցակարգը, որը հանդիսանում է առանձին փաստաթուղթ, որի արդյունքներով նաև մշակվել է տեխնոլոգիական կլաստերի շենքային և ենթակառուցվածքային պահանջարկը, որը ներառված է Ակադեմիական քաղաքի գլխավոր հատակագծում:

177. Այս փուլում նախատեսված է նաև միջազգային մեկ բուհի կառուցումը, սակայն ըստ անհրաժեշտության դրանց քանակությունը կարող է ավելանալ: Կառուցվելու է նաև Բարձրագույն կրթության և գիտության կոմիտեի, Հիմնադրամի և այլ վարչարարական հիմնարկների տեղակայման գրասենյակային տարածքները:

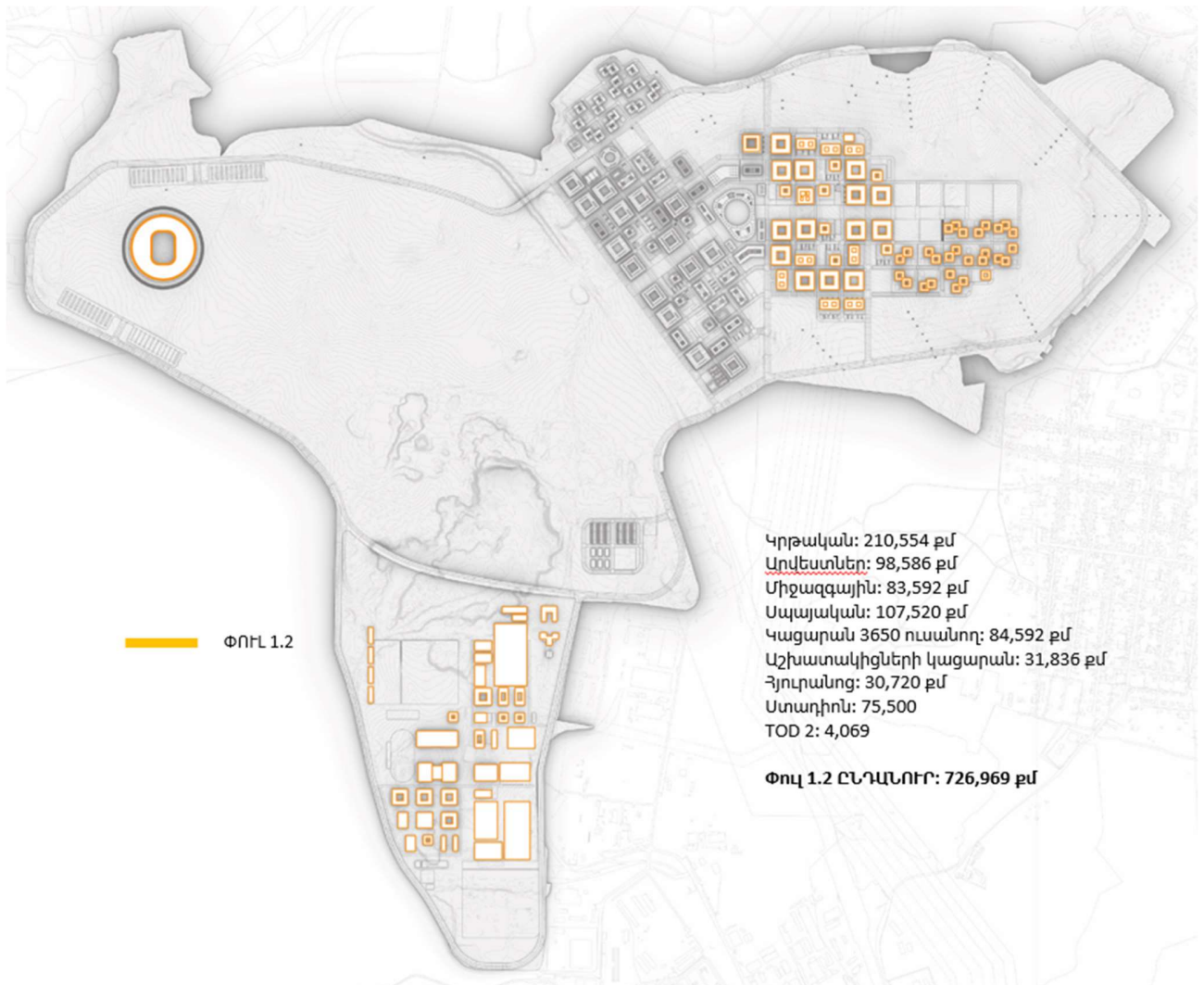

178. Փուլ 1.2. Չորս Կլաստերներ: Այս փուլում նախատեսվում է Կրթական, Արվեստների և Սպայական կլաստերների կառուցումը Ակադեմիական քաղաքում:

179. Կլաստերներին զուգընթաց կառուցվելու կամ հատկացվելու են միջազգային բուհերի տարածքները, ինչպես նաև ուսանողական լրացուցիչ կացարանային ֆոնդը:

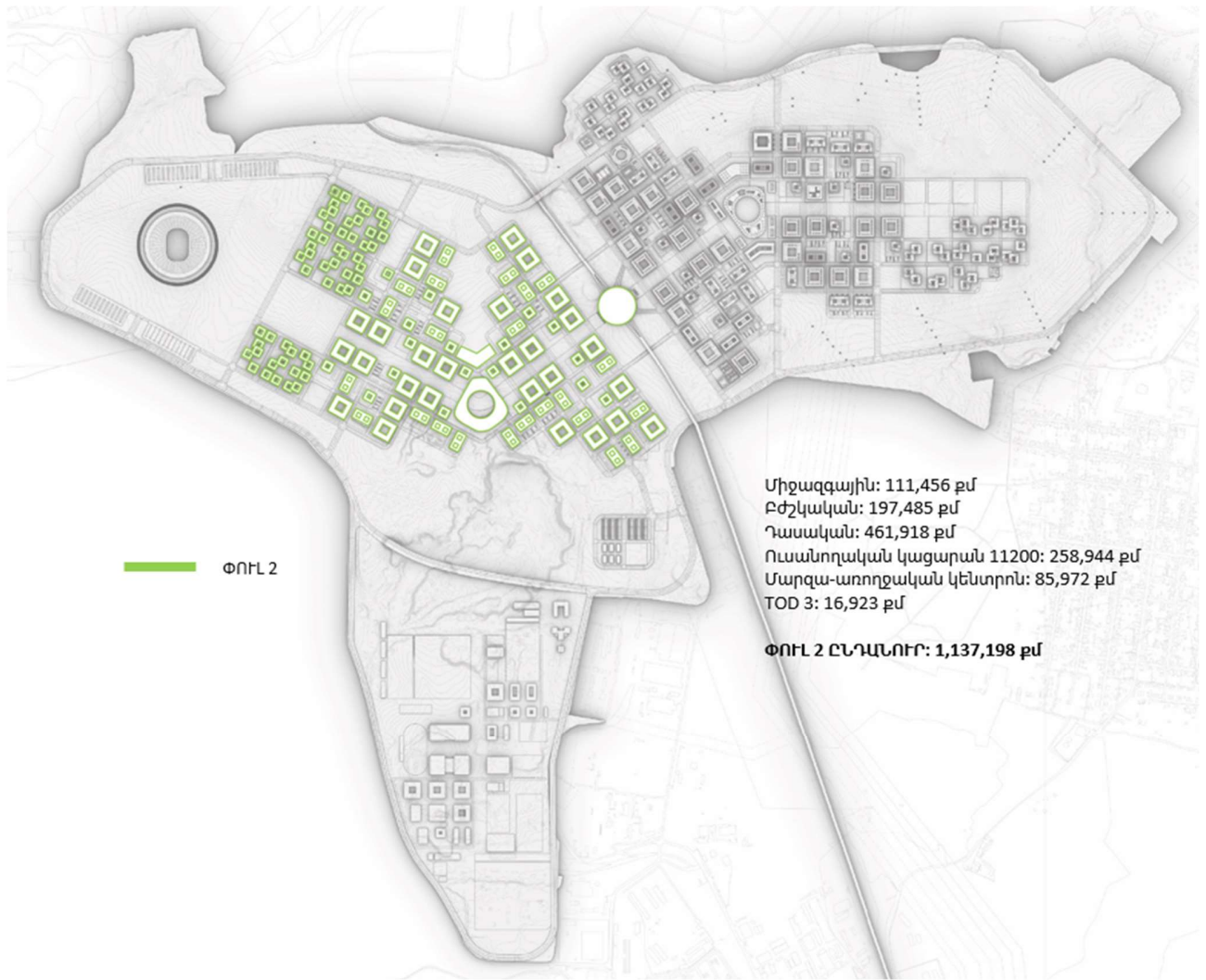
180. Այս փուլում կառուցվելու է նաև աշխատակիցների կացարանային ֆոնդը, որը հնարավորություն կտա ներգրավելու միջազգային այցելու հետազոտողներին և դասախոսներին:

181. Նախատեսված է նաև ազգային ստադիոնի կառուցումը և տարածքի ակտիվացմանը զուգընթաց կառուցվելու է նաև հյուրանոցը:

182. Փուլ 2. Ավարտական շրջափուլ: Այս փուլում նախատեսվում է տարածքի գլխավոր հատակագծի ամբողջական ծավալով տարածքի կառուցապատումը, որտեղ կավելանան արդեն դասական և բժշկական կլաստերները:

183. Հաշվի առնելով երկաթուղու վերաբերյալ իրականացված հետազոտությունները՝ որոնց համաձայն առաջին փուլի համար ուղևորափոխադրումը հնարավոր է կազմակերպել առանց երկաթուղային ցանցի ներգրավման, ինչպես նաև նկատի ունենալով երկաթգծի վերազինման աշխատանքների տևականությունը՝ երկաթուղային կայարանի կառուցումը ևս նախատեսված է Փուլ 2-ում:

11. ՌԻՍԿԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

184. Ակադեմիական քաղաքի ծավալն ու հավակնոտությունն անխուսափելիորեն առաջ են բերում որոշակի ռիսկեր, որոնք ոչ թե խոսում են Ծրագրի փխրունության կամ անիրագործելիության մասին, այլ ի հայտ են գալիս դրա ծավալի ու երկարամյա բնույթի արդյունքում: Բերված ռիսկերի հասցեագրումն ու դրանց կառավարման ուղղությամբ նախաձեռնողական աշխատանքը կարևոր է Ծրագրի ակտիվ ընթացքը պահպանելու, հանրային աջակցությունն ավելացնելու և ներդրողների գրավելու և վստահության ամրապնդման համար, որոնք էական են Ծրագիրն ավարտին հասցնելու համար:

185. Բացահայտված ռիսկերի մեծ մասը հնարավոր չէ վերացնել, քանի որ դրանք գոյություն ունեն որպես ցանկացած խոշոր և բարդ նախաձեռնության ուղեկիցներ: Ռիսկերի ցանկի և կառավարման շրջանակի նպատակն է դրանց փոխակերպումը հաղթահարելի և կառուցվածքավորված մարտահրավերների: Ռիսկերի և դրանց

կառավարման ցանկը Ծրագիրը դարձնում է հարմարվողական և կայուն, հատկապես Փուլ 1.1-ի ժամանակահատվածում, որը հանդիսանում է հայեցակարգի ապացույցի (proof of concept) և ներդրողների ներգրավման կարևոր շրջափուլը:

186. Ստորև բերված ռիսկերի և կառավարման շրջանակը հանդիսանում է Ակադեմիական քաղաքի ռազմավարական զարգացման շրջանակում ներառված ռիսկերի և կառավարման ավելի խորը շրջանակի համառոտագիրը:

11.1 Ռիսկերի և դրանց կառավարման շրջանակը

187. Ֆինանսական և շուկայում կենսունակություն: Հայաստանի Հանրապետության գույքի փոքր շուկան, ներդրումների կլանման ցածր կարողությունը և ենթակառուցվածքների մշակման ու նորարարական ծրագրերի բարձր արժեքը Ծրագրի տնտեսական բաղադրիչը դարձնում են զգայուն: Այս իմաստով ռիսկերը ներառում են՝

1) բնակելի և կոմերցիոն տարածքների վերաբերյալ գերազնահատված պահանջարկ, ինչը կարող է հանգեցնել ակտիվների թերի օգտագործման և ֆինանսական թերակատարման.

2) մեծ կախվածությունը հանրային ֆինանսներից, ինչը Ծրագիրը մեծ կախվածության մեջ է դնում ֆիսկալ տեղաշարժերից և քաղաքական շրջափուլերից.

3) հստակ ձևակերպված բիզնես մոդելի և ներդրումային պլանի բացակայությունը սահմանափակում է Ծրագրի հնարավորությունները մասնավոր կապիտալի ներգրավման, վերադարձի մեխանիզմների կառուցման, ինչպես նաև ակադեմիական և քաղաքային զարգացումը եկամտի հոսքերի հետ կապակցելու առումով:

188. Ֆինանսական և շուկայում կենսունակության ռիսկերի կառավարման համար անհրաժեշտ են հետևյալ գործողությունները՝

1) ամբողջական բիզնես և ներդրումային մոդելի մշակում, որը տարածվում է նաև նվազագույն կենսունակության փուլին (Փուլ 1.1) հաջորդող փուլերի վրա: Այս մոդելը պետք է ներառի հողի աճող արժեքի հարկում (Land value capture), երկարաժամկետ պարտքի ներգրավում, սիյուռքի կապիտալի մոբիլիզացում և Ծրագրին առնչվող եկամուտների գույքագրում (հետազոտություն, կրթական ծառայություններ, փոխանակության ծրագրեր, ստարտափ էկոհամակարգ).

2) տարածքի հատկացումն ու շինարարական աշխատանքները կապակցել բացառապես ինստիտուցիոնալ նպատակներին և ծրագրի թիրախային կետերին՝ խուսափելով վիճահարույց գերկառուցապատումից.

3) ապահովել ազատված համալսարանական և ինստիտուտների շենքերի և գույքի կառավարումը Հիմնադրամի կողմից, կայուն եկամտի ապահովման նպատակով՝ պահպանելով պատմական նշանակության շենքերի ամբողջականությունն ու պատշաճ օգտագործումը:

189. Էկոլոգիական և սոցիալական հավանություն: Ծրագրի լեգիտիմության մեծ մասը կապված է ոչ միայն դրա ակադեմիական կամ ճարտարապետական հավակնոտությունից այլ նաև Ծրագրի կարողությունից, ի սկզբանե իրեն դիրքավորելու Էկոլոգիական պատասխանատվության, ինչպես նաև սոցիալական ներառականության հարցում առաջնորդության ձևաչափում: Այս մասով ռիսկերը ներառում են՝

1) քաղաքային տաքացման, սեյսմիկ ակտիվությունների և ջրաբանական վտանգների ենթակայությունը որոնք սրվում են կլիմայի փոփոխության արդյունքում.

2) մերձակա համայնքներում տեղափոխությունների, ջենտրիֆիկացիայի և մարգինալացման ռիսկեր, եթե գործընթացն ընթանա առանց ներառականության և օգուտների կիսման մեխանիզմների.

3) շահառու համայնքների կողմից Ծրագրի հանդեպ օտարվածություն և մերժում՝ համընթաց ծրագրերի դանդաղեցման կամ կասեցման հետևանքով:

190. Էկոլոգիական և սոցիալական հավանության ռիսկերի կառավարման համար նախատեսվում են հետևյալ գործողությունները՝

1) տեղանքի անհապաղ վերականգնումը և աղտոտվածության վերացումը, որը զուգակցվում է տվյալ գոտու համար բնորոշ էկոպարկի ստեղծմամբ, որպես մեկնարկային և տեսանելի հանգուցային նախաձեռնություն.

2) կենսաբազմազանության ռազմավարության մշակումը, որպես էկոլոգիական առաջնորդության և կայունության թիրախային միջոցառում.

3) շահառուների ներգրավման թափանցիկ գործընթացների ներդրումը, ինչը կնպաստի, որ ազդման շրջանակում գտնվող համայնքներն ակտիվորեն ներգրավված լինեն, որի միջոցով կապահովագրվի Ծրագրի սոցիալական հավանությունը.

4) զուգահեռաբար ոլորտներում պետական նախաձեռնողական ծրագրերի շարունակումը և դրանց համուղղումը Ծրագրի նպատակներին ու տեսլականին, ինչի արդյունքում կամրապնդվի համայնքի կապակցվածությունը Ծրագրի հետ.

5) Ակադեմիական քաղաքի տարածքին վերաբերելի հետազոտություններում գիտական կազմակերպությունների և բուհերի հետազոտողների ներգրավում, այդ թվում՝ միջգիտակարգային հետազոտությունների իրականացման համար:

191. Կառավարման տրոհվածություն և ռազմավարական դրեյֆ: Լինելով բազմապարամետրական, ինչպես նաև առնչվելով տարբեր գերատեսչությունների կարգավորման ոլորտների հետ Ծրագիրը գտնվում է որոշումների հատվածային կայացման, կղզիացած ինստիտուցիոնալ կառուցվածքների և ռազմավարական պլանավորման կարողությունների պակասի ռիսկերի ներքո, որոնք վտանգներ են ստեղծում Ծրագրի շարունակականության, ինստիտուցիոնալ հիշողության և պետական երկարաժամկետ առաջնահերթությունների հետ համուղղվածության համատեքստում:

192. Կառավարման տրոհվածության և ռազմավարական դրեյֆի ռիսկերի կառավարման համար նախատեսվում են հետևյալ գործողությունները՝

1) Հիմնադրամի հզորացում, որպես մասնագիտացված և նպատակին միտված ծրագրի իրականացման պատասխանատու կազմակերպություն.

2) Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին զեկուցող հատուկ խորհրդականի կամ համակարգողի նշանակում, ով կունենա նախարարությունների և գերատեսչությունների հետ Ծրագրի աշխատանքների համակարգման լիազորություններ՝ Ծրագրի համուղղվածությունն ապահովելու համար.

3) փուլային կառավարման ընթացակարգերի և որոշումների կայացման վիզուալ համակարգերի ներդրում, որի միջոցով կպահպանվի ծրագրի ռազմավարական ուղղությունը՝ ադմինիստրատիվ փոփոխությունների պարագայում:

193. Իրավական և կարգավորումների խոչնդոտներ: Հայաստանի Հանրապետության ներկայիս հողօգտագործման և նախագծման ընթացակարգերը ներկայումս թույլ են հարմարեցված դինամիկ և խառը օգտագործման ինովացիոն քաղաքի, ինչպես նաև այս մասշտաբի ծրագրի իրականացման համար, առաջադրելով ռիսկեր, որոնք կապված են հաստատումների ձգձգման, կարգավորումների շուրջ վեճերի և ներդրողների ակնկալիքների անհամապատասխանության առումներով, մասնավորապես՝

1) թույլատվությունների կոշտ համակարգ, որը կխոչընդոտի Ծրագրի հարմարվողական փուլավորմանը.

2) կարգավորումների անհամապատասխանություն միջազգային նորմերին (գնումներ, մտավոր սեփականություն, վեճերի լուծում), որը բարդացնում է գլոբալ ներդրողների և ակադեմիական կառույցների հետ համագործակցությունը.

3) իրավահաջորդի պատասխանատվություն ժառանգած բնապահպանական խնդիրների համար, ներառյալ գոյություն ունեցող ապօրինի աղբավայրերը.

4) բողոքների և դժգոհությունների հաղթահարման թույլ համակարգ, ինչը հանգեցնում է հեղինակային վնասների և վերաճում է դատավարական պրոցեսների:

194. Իրավական և կարգավորումների խոչնդոտներին առնչվող ռիսկերի կառավարման համար նախատեսվում են հետևյալ գործողությունները՝

1) իրավական բարեփոխումների փաթեթի ընդունում, որը համուղղում է նախագծման, գնումների և Մտավոր սեփականության իրավունքի պաշտպանության ընթացակարգերը միջազգային չափանիշների հետ.

2) խառն օգտագործման նշանակություն ունեցող քաղաքային տեղամասերի կառավարման հստակ ընթացակարգերի սահմանում, հստակեցնելով պարտականություններն ու դերերը հանրային-մասնավոր կառավարման մոդելի համար.

3) կարգավորման ավազատուփի վերահսկելի իրավական ձևաչափի ստեղծում Ակադեմիական քաղաքի համար, որը հնարավորություն կտա փորձարկել ճկուն պլանավորման, գնումների և նորարարությունների քաղաքականությունները Հայաստանի Հանրապետության կառավարության վերահսկողության ներքո: Նման ավազատուփերը լայնորեն կիրառվում են ֆինթեքի կամ խելացի քաղաքների մշակման աշխատանքներում՝

թույլ տալով փորձարկել նոր մոտեցումներ (հարմարվողական զոնավորում, թվային թույլատվություններ, ճկուն մտավոր սեփականության կառավարան պայմանագրեր) առանց պետական օրենսդրության փոփոխության անհրաժեշտության՝ մի կողմից ներդրողների և գործընկերների համար ստեղծելով վստահության միջավայր, մյուս կողմից՝ տրամադրելով փաստական հենք՝ ավելի լայն բարեփոխումների համար.

4) հատուկ ձևակերպված ռիսկերի ռազմավարություն՝ ներառյալ բնապահպանական պարտավորությունները և վեճերի լուծման ճանապարհները:

195. Մարդկային կապիտալի սակավություն: Ծրագրի իրականացման ընթացքն ու հավակնությունները տարբեր մակարդակներում բացահայտում են նաև բարձր որակավորում ունեցող մարդկային կապիտալի սակավության հետ կապակցված խնդիրներ: Վերջինիս չհասցեագրումն ի վերջո կարող է հանգեցնել Ծրագրի վերջնական շահառուների փոքր քանակությանը համեմատած հավակնությունների հետ: Այս մասով ռիսկերը ներառում են՝

1) Ծրագրի կարիքների գնահատման սխալներ՝ մասնագիտական թյուր գնահատման արդյունքում, ինչը կհանգեցնի անհամապատասխան ծավալներով կառուցապատումների.

2) Ծրագրի վերջնաժամկետներում՝ ոլորտային ռազմավարություններով նախատեսված առաջանցիկ արդյունքային ցուցանիշների և իրականության անհամապատասխանություն.

3) ուղեղների արտահոսք՝ մարդկային կապիտալի զարգացմանն ու ավելացմանը միտված ծրագրերի ժամանակին չիրականացվելու կամ կասեցվելու հետևանքով:

196. Մարդկային կապիտալի սակավությանն առնչվող ռիսկերի կառավարման համար նախատեսվում են հետևյալ գործողությունները՝

1) պլանավորման և կարիքների գնահատման փուլերում արտաքին առաջատար մասնագիտական կառույցների ներգրավում և ոլորտներում մարդկային կապիտալի կարողությունների գույքագրում, հոսուն կամպուսի (liquid campus) սկզբունքների որդեգրում.

2) Սփյուռքի ցանցերի ներգրավում՝ ի լրումն հանրապետության սահմանափակ բարձր որակավորման աշխատուժի.

3) տաղանդների բացահայտման, ոլորտներում ներգրավման մեխանիզմների գործարկում, մասնագիտական որակավորման և վերապատրաստումների ծրագրերի իրականացում գործընկեր կազմակերպություններում.

4) բարձրագույն կրթության և գիտության ոլորտներում իրականացվող ծրագրերի շարունակում և համուղղում Ծրագրի նպատակների և տեսլականի հաշվառմամբ: Խոշորացման և բարեփոխումների օրակարգի ամբողջական սպասարկում, միջազգայնացման ուղղությամբ առաջանցիկ աշխատանքներ:

13. ԵԶՐԱՓՈՒԿԻՉ ՄԱՍ

197. Ի լրումն սույն հայեցակարգի, յուրաքանչյուր կլաստերի շուրջ միջազգային գործընկերների ներգրավմամբ իրականացված աշխատանքների արդյունքներով ամփոփվելու են կլաստերների հայեցակարգերը և ձևավորման ճանապարհային քարտեզը, որոնք լրամշակումից հետո հաստատվում և հրապարակվում են լիազոր մարմնի կողմից և տեղադրվում են Հիմնադրամի կայքում:

198. Յուրաքանչյուր կլաստերի հայեցակարգի հաստատումից հետո կմեկնարկեն կլաստերների իրավական ձևավորման աշխատանքները՝ կառավարության որոշումներով հաստատելով կլաստերի կառուցվածքի մեջ մտնող բուհերի և գիտական կազմակերպությունների միավորումը և դրանց կանոնադրությունները: Ընդ որում, պրոցեսի փուլայնությունը կարող է տարբերվել՝ ելնելով կլաստերների կառուցվածքային առանձնահատկություններից և ներգրավված կազմակերպությունների քանակից:

199. Սույն հայեցակարգը ենթակա է փոփոխությունների և լրացումների՝ համապատասխան մշակումների և Ծրագրի առաջընթացի արդյունքում՝ ըստ անհրաժեշտության ներառելով համապատասխան հավելվածներ և կարգավորումներ:

200. Ծրագրի ընթացքի մասին յուրաքանչյուր կիսամյակի ավարտին՝ մինչև հաջորդ ամսվա առաջին տասնօրյակ, Հիմնադրամն իր կայքում հրապարակում է առաջընթացի մասին հակիրճ զեկույց, իսկ յուրաքանչյուր տարվա ավարտին՝ երկամսյա ժամկետում ներկայացնում է Ծրագրի տարեկան առաջընթացը:

201. Ծրագրի պաշտոնական կայքում հրապարակվում են նաև Ծրագրի իրականացման ընթացքին առնչվող Հայաստանի Հանրապետության կառավարության, լիազոր մարմնի և պետական համապատասխան գերատեսչությունների որոշումները, կնքված պայմանագրերի տեքստերը (կողմերի հետ համաձայնեցված չափով), և արդյունքների վերաբերյալ զեկույցները: